

سازمان خصوصی سازی

معاونت برنامه ریزی، توسعه منابع و امور پشتیبانی

دفتر برنامه ریزی و تحلیل واگذاریها

گزارش تفصیلی عملکرد سازمان خصوصی سازی

در سال ۱۳۹۳

فهرست مطالب:

شماره صفحه

بخش اول: خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۳	۴
مقدمه	۵
۱- خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام شرکتهای دولتی و متعلق به دولت؛ و مقایسه عملکرد دولت یازدهم با دولتهای قبل	۶
پیوست های بخش اول	۹
بخش دوم: عملکرد تفصیلی سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۳	۱۶
۲- عملکرد تفصیلی سازمان خصوصی سازی در راستای واگذاری و تخصیص سهام شرکتهای دولتی و متعلق به دولت	۱۷
۲-۱- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی	۱۷
۲-۱-۱- واگذاریها بر مبنای بخش و شرکت	۱۷
۲-۱-۲- واگذاریها بر مبنای بازار عرضه	۱۹
۲-۱-۳- واگذاریها به تفکیک حجم واگذاری	۱۹
۲-۱-۴- واگذاریها به تفکیک طبقه بندی قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»	۲۰
۲-۲- عملکرد واگذاری ها در سال ۱۳۹۳ بر مبنای ارزش	۲۱
۲-۳- واگذاری های سال ۱۳۹۳ بر مبنای بنگاه	۲۳
۲-۴- واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران شرکتهای در سال ۱۳۹۳	۲۳
۲-۵- تحقق اهداف درآمدی قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و مقایسه با سالهای قبل	۲۵
۳- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای اجرای طرح توزیع سهام عدالت	۲۷
۳-۱- اقدامات انجام یافته در راستای شناسایی مشمولان طرح توزیع سهام عدالت	۲۸
۳-۱-۱- شناسایی مشمولان مرحله اول طرح توزیع سهام عدالت	۲۹
۳-۱-۲- شناسایی مشمولان مرحله دوم طرح توزیع سهام عدالت	۲۹
۳-۱-۳- شناسایی مشمولان مرحله سوم طرح توزیع سهام عدالت	۳۰
۳-۱-۴- شناسایی مشمولان مرحله چهارم طرح توزیع سهام عدالت	۳۰
۳-۱-۵- شناسایی مشمولان مراحل پنجم تا دهم (سایر گروه ها)	۳۰
۳-۱-۶- شناسایی مشمولان مراحل یازده تا نوزدهم (گروه های عمومی)	۳۱
۳-۲- شرکتهای واگذار شده در قالب «طرح توزیع سهام عدالت» تا پایان سال ۱۳۹۳	۳۵
۳-۳- تقسیم سهام واگذار شده به طرح «توزیع سهام عدالت»، به طور مستقیم بین شرکتهای سرمایه گذاری استانی	۳۸

۳۸	۴-۳- وصول اقساط معوق سهام عدالت
۴۰	۵-۳- توزیع سود سهام شرکت‌های سرمایه‌پذیر طرح توزیع سهام عدالت میان مشمولان
۴۱	۶-۳- آزادسازی سهام شرکت‌های واگذار شده به شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی به نسبت دریافت اقساط سهام عدالت مربوط به هر استان
۴۳	۴- سایر اقدامات
۴۳	۱-۴- اهم اقدامات انجام یافته در راستای قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور
۴۳	۱-۱-۴- جزء (الف) تبصره (۳) ماده واحده
۴۴	۲-۱-۴- جزء (هـ) تبصره (۳) ماده واحده
۴۴	۳-۱-۴- جزء (ز) تبصره (۳) ماده واحده
۴۴	۴-۱-۴- جزء (ح) تبصره (۳) ماده واحده
۴۷	۵-۱-۴- جزء (ل) تبصره (۳) ماده واحده
۴۷	۶-۱-۴- جزء (ع) تبصره (۳) ماده واحده
۴۸	۷-۱-۴- جزء (ر) تبصره (۳) ماده واحده
۵۰	۵- نقاط قوت و ضعف فراروی خصوصی سازی و ارائه پیشنهاد در این زمینه
۵۰	۱-۵- نقاط قوت
۵۲	۲-۵- نقاط ضعف
۵۶	۳-۵- پیشنهادات لازم برای بهبود فرآیند خصوصی سازی
۵۷	۴-۵- برنامه ها و سیاست‌های آتی سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۴
۶۰	پیوست بخش دوم

شماره صفحه

فهرست نمودارها و جداول:

۷	جدول شماره ۱-۱: وضعیت بنگاه‌های واگذار شده و در حال واگذاری از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳
۸	جدول شماره ۱-۲: آمار مقایسه‌ای ارزش کل واگذاری‌های انجام یافته توسط سازمان خصوصی سازی در دولت یازدهم، با دولتهای قبل
۹	پیوست های بخش اول
۱۰	نمودار شماره (۱-۱): ارزش سهام واگذار شده یا تخصیص یافته شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت از سال ۱۳۷۰ لغایت سال ۱۳۹۳
۱۱	نمودار شماره (۱-۲): ارزش واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت از سال ۱۳۸۴ لغایت سال ۱۳۹۳، براساس سال و روش واگذاری

نمودار شماره (۱-۳): ارزش سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت واگذار شده به صورت قطعی به طرح توزیع سهام عدالت، عملکرد مقایسه‌ای ۱۳۸۵ لغایت ۱۳۹۳	۱۲
نمودار شماره (۱-۴): تعداد شرکت‌هایی که بطور کامل یا بخشی از سهام آنها واگذار شده است، عملکرد مقایسه‌ای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳	۱۳
نمودار شماره (۱-۵): تعداد کارکنان و مدیران برخوردار شده از سهام ترجیحی، عملکرد مقایسه‌ای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳	۱۴
نمودار شماره (۱-۶): ارزش سهام ترجیحی واگذار شده به کارکنان و مدیران، عملکرد مقایسه‌ای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳	۱۵
جدول شماره ۱-۲: آمارهای اساسی عملکرد مقایسه‌ای سازمان خصوصی سازی	۱۸
جدول شماره ۲-۲: عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت بر اساس بازار عرضه از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳	۱۹
جدول شماره ۲-۳: عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت بر اساس حجم واگذاری از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳	۲۰
جدول شماره ۲-۴: عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت	۲۱
جدول شماره ۲-۵: عملکرد واگذاری ها در سال ۱۳۹۳	۲۱
جدول شماره ۲-۶: واگذاریهای انجام یافته به عموم متقاضیان در سال ۱۳۹۳	۲۲
جدول شماره ۲-۷: خلاصه وضعیت بنگاههای قابل واگذاری در سال ۱۳۹۳	۲۳
جدول شماره ۲-۸: عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران شرکت‌ها در سال ۱۳۹۳	۲۴
جدول شماره ۲-۹: عملکرد سازمان خصوصی سازی در تحقق اهداف درآمدی حاصل از واگذاریها از سال ۱۳۸۰ لغایت سال ۱۳۹۳	۲۶
نمودار (۳-۱): تعداد مشمولان شناسایی شده و ثبت نام شده طرح توزیع سهام عدالت به تفکیک مراحل مختلف طرح تا پایان سال ۱۳۹۳	۳۲
نمودار (۳-۲): تعداد مشمولان شناسایی شده طرح توزیع سهام عدالت به تفکیک وضعیت شناسایی مشمولان تا پایان سال ۱۳۹۳	۳۳
جدول شماره ۳-۱: وضعیت شناسایی مشمولان طرح توزیع سهام عدالت به تفکیک جامعه هدف و مراحل انجام کار تا پایان سال ۱۳۹۳	۳۴
جدول شماره ۳-۲: فهرست شرکت‌های واگذار شده در قالب طرح توزیع سهام عدالت، دربرگیرنده درصد واگذاری تا پایان سال ۱۳۹۳	۳۷
جدول شماره ۳-۳: وضعیت سود حاصل از عملکرد شرکت‌های سرمایه‌پذیر سهام عدالت و تخصیص‌های آن از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۳	۴۱
جدول شماره ۳-۴: وضعیت تسویه بدهی مشمولین سهام عدالت و سهام قابل آزادسازی تا پایان سال ۱۳۹۳	۴۱
پیوست بخش دوم	۶۰

بخش اول:

خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در

سال ۱۳۹۳

مقدمه

با ابلاغ بند «ج» سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در سال ۱۳۸۵ و تصویب قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی» در تیرماه سال ۱۳۸۷، که دربرگیرنده فرآیندی شفاف و همه‌جانبه در زمینه توسعه حضور بخش غیردولتی در عرصه فعالیت‌های تصدی‌گرایانه اقتصادی و محدود نمودن حضور بخش دولتی در این عرصه و دادن فرصت بیشتر به دولت جهت انجام امور حاکمیتی، سیاستگزاری و نظارت، بود؛ و همچنین تدوین دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌های مرتبط با آن، فرآیند خصوصی‌سازی به عنوان یکی از عوامل اصلی تاثیرگذار بر تحقق اهداف قانون مذکور، به طور شفاف‌تر و قابل اجرا تر، ترسیم گردید و زمینه ایجاد برنامه‌ریزی مناسب فراهم شد.

در این راستا سازمان خصوصی‌سازی که هدف از تشکیل آن اجرای سیاستهای خصوصی‌سازی دولت از طریق واگذاری سهام بنگاههای دولتی و وابسته به دولت به بخشهای غیر دولتی است، موظف شد تا در چارچوب اساسنامه مربوط و به منظور اصلاح ساختار اقتصادی کشور و با طرح اهداف بلند مدتی از جمله «شتاب بخشیدن به رشد و توسعه اقتصاد ملی»، «گسترش مالکیت در سطح عموم مردم جهت تأمین عدالت اجتماعی»، «ارتقای کارایی بنگاههای اقتصادی و بهره‌وری منابع مادی، انسانی و فناوری»، «افزایش رقابت پذیری در اقتصاد ملی»، «افزایش سهم بخشهای خصوصی و تعاونی در اقتصاد ملی»، «کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیت های اقتصادی»، «افزایش سطح عمومی اشتغال»، «تشویق اقشار مردم به پس انداز» و «سرمایه گذاری و بهبود درآمد خانوارها»، نسبت به انجام وظایف قانونی خود به شرح زیر اقدام نماید:

- اعمال نمایندگی وزارت امور اقتصادی و دارایی در امر واگذاری‌ها
- عرضه هرگونه سهام، سهم‌الشرکه، حق تقدم ناشی از سهام و حقوق مالکانه متعلق به دولت و شرکتهای دولتی
- انجام وظایف دبیرخانه‌ای هیأت واگذاری
- انجام سایر وظایف مرتبط در چارچوب برنامه‌های توسعه‌ای کشور، قانون صدرالاشاره، قوانین بودجه سنواتی و سایر قوانین و مقررات مربوط به این سازمان

بنابراین با توجه به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، تکالیف مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور و قانون برنامه پنجم توسعه، سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۳ اقدامات وسیع و گسترده‌ای را جهت اجرای وظایف محوله به عمل آورد. در ادامه، گزارش عملکرد این سازمان در راستای اقدامات مذکور در سه بخش: (۱) خلاصه عملکرد، (۲) عملکرد تفصیلی و (۳) عملکرد طرح توزیع سهام عدالت ارائه می شود.

۱- خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام شرکتهای دولتی و متعلق به دولت؛ و مقایسه عملکرد دولت یازدهم با دولتهای قبل

بررسی فرآیند واگذاری شرکتهای دولتی نشان می دهد که ارزش سهام واگذار شده شرکتهای دولتی و متعلق به دولت از سال ۱۳۷۰ لغایت سال ۱۳۹۳، به دلایل مختلف متغیر بوده است. در این میان ارزش سهام واگذار شده شرکتهای دولتی و متعلق به دولت در سال ۱۳۹۳ مبلغ ۴۳،۲۱۰ میلیارد ریال بوده است. (نمودار شماره (۱-۱) پیوست‌های بخش اول). البته عملکرد سازمان خصوصی سازی در بخش واگذاری‌ها، به سه قسمت «عرضه و فروش سهام یا دارائی به عموم متقاضیان»، «انتقال مستقیم سهام یا دارائی به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت» و «انتقال مستقیم سهام یا دارائی بابت سهام عدالت»، قابل تفکیک است و در این خصوص ذکر موارد زیر ضروری است:

الف) در بخش مربوط به «انتقال سهام یا دارائی به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت» ایرادات عدیده‌ای وجود داشت که از زمان استقرار دولت یازدهم، اقدامات گسترده و وسیعی مبتنی بر شفاف سازی این ردیون‌ها شامل نهایی کردن قیمت واگذاری‌های غیرقطعی باقی مانده از سنوات قبل، تفاهم با دستگاه‌های طلبکار برای پذیرش سهام اختصاص یافته که از دریافت آن امتناع می‌نموده‌اند، تعیین تکلیف مسئول اداره شرکت‌هایی که دارای قرارداد جمعی و فاقد قیمت گذاری و قرارداد قطعی بوده و متولی مدیریت آنها مشخص نبوده است، شناسایی شرکت‌هایی که بیش از تعهدات مصوبه‌ای دولت به طلبکاران واگذار شده و تلاش برای اعاده این شرکت‌ها به دولت و در نهایت توقف فرآیند انتقال مستقیم سهام بابت ردیون دولت و اجرای شیوه‌های رقابتی بورس و مزایده در این واگذاری‌ها، صورت پذیرفته است. باتوجه به این امر و تعیین تکلیف موارد مذکور در سال ۱۳۹۲، سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۳ هیچگونه قرارداد قطعی یا جمعی جدیدی

برای انتقال مستقیم اصل سهام بابت ردیون دولت منعقد نکرده است. (نمودار شماره (۲-۱) پیوست‌های بخش اول).

ب) در خصوص ارزش واگذاری‌ها بابت «طرح توزیع سهام عدالت» لازم به ذکر است طرح مزبور در سال ۱۳۸۵ و براساس آئین‌نامه اجرایی «طرح توزیع سهام عدالت» آغاز گردید و طی سالهای ۱۳۸۵ لغایت ۱۳۹۳، ارزش سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت واگذار شده به صورت قطعی به طرح یاد شده، به رقمی معادل ۳۰۰،۸۰۴ میلیارد ریال رسیده است؛ که از مبلغ مذکور ۲،۵۷۳ میلیارد ریال مربوط به سال ۱۳۹۳ می باشد. (نمودار شماره (۳-۱) پیوست‌های بخش اول).

ج) از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳، مجموعاً ۱۱۰۴ بنگاه در فهرست بنگاههای قابل واگذاری سازمان خصوصی سازی قرار داشته اند که از این تعداد ۸۲۷ بنگاه یا به طور کامل واگذار شده و یا از فهرست واگذاریها به دلایلی همچون «انحلال»، «تحصیل»، «ورشکستگی» و یا «انتقال به گروه بنگاههای غیر قابل واگذاری»، از فهرست بنگاههای قابل واگذاری خارج شده اند (۷۵ درصد)، ۱۵۵ بنگاه از طرف این سازمان دارای پیشنهاد انتقال به گروه ۳ و خروج از لیست می باشند (۱۴ درصد) و ۱۲۲ بنگاه نیز در فهرست شرکتهای قابل واگذاری سال ۱۳۹۴ قرار گرفته اند. (شرح جدول شماره ۱-۱).

جدول شماره ۱-۱: وضعیت بنگاههای واگذار شده و در حال واگذاری از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳

عنوان	واگذاری و خروج کامل				پیشنهاد انتقال به گروه ۳ و خروج از لیست			برنامه واگذاری ۱۳۹۴				جمع کل
	فروش	انحلال، تحصیل، ورشکسته و...	انتقال به گروه ۳ و خروج	جمع	پیشنهاد انتقال به گروه ۳	پیشنهاد خروج از لیست	جمع	واگذار نشده و درصدی واگذار شده	خارجی	مورد اختلاف	جمع	
موضوع ماده (۲) آیین نامه ماده (۲) قانون اصل (۴۴)	۲۳۸	۷۸	۱۳۴	۴۵۰	۵۶	۹۲	۱۴۸	۷۳	۴	۳	۸۰	۶۷۹
خارج از موضوع ماده (۲) آیین نامه ماده (۲) قانون اصل (۴۴)	۳۰۱	۷۶	۰	۳۷۷	۵	۲	۷	۳۸	۴	۰	۴۲	۴۲۵
جمع کل	۵۳۹	۱۵۴	۱۳۴	۸۲۷	۶۱	۹۴	۱۵۵	۱۱۱	۸	۳	۱۲۲	۱۱۰۴
درصد نسبت به کل	—	—	—	٪۷۵	—	—	٪۱۴	—	—	—	٪۱۱	۱۰۰

د) آمار مقایسه‌ای ارزش کل واگذاری‌ها در دولت یازدهم (شش ماهه دوم سال ۱۳۹۲ و سال ۱۳۹۳) نسبت به دوره ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۲/۰۶/۲۹ (دولتهای قبل)، به شرح جدول ذیل، بیانگر تلاش مضاعف صورت گرفته جهت تحقق اهداف مترتب بر خصوصی سازی می‌باشد.

جدول شماره ۲-۱: آمار مقایسه‌ای ارزش کل واگذاری‌های انجام یافته توسط سازمان خصوصی‌سازی در دولت یازدهم، نسبت به دوره ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۲/۰۶/۳۱

نوع واگذاری	۱۳۸۰- ۱۳۹۲/۰۶/۳۱	دولت یازدهم لغایت ۱۳۹۲/۰۷/۱) (۱۳۹۳/۱۲/۲۹	جمع کل	نسبت دولت یازدهم به کل
عرضه و فروش سهام یا دارائی به عموم متقاضیان	۵۷۵,۸۵۲	۱۹۳,۲۶۶	۷۶۹,۱۱۹	۲۵.۲٪
واگذاری سهام یا دارائی به شیوه انتقال مستقیم به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت	۱۶۰,۵۴۲	۱۳۰,۹۳۵	۲۹۱,۴۷۷	۴۴.۹٪
انتقال مستقیم سهام یا دارائی بابت سهام عدالت	۲۶۲,۹۶۴	۳۷,۸۴۰	۳۰۰,۸۰۴	۱۲.۶٪
جمع کل	۹۹۹,۳۵۷	۳۶۲,۰۴۱	۱,۳۶۱,۳۹۸	۲۶.۶٪

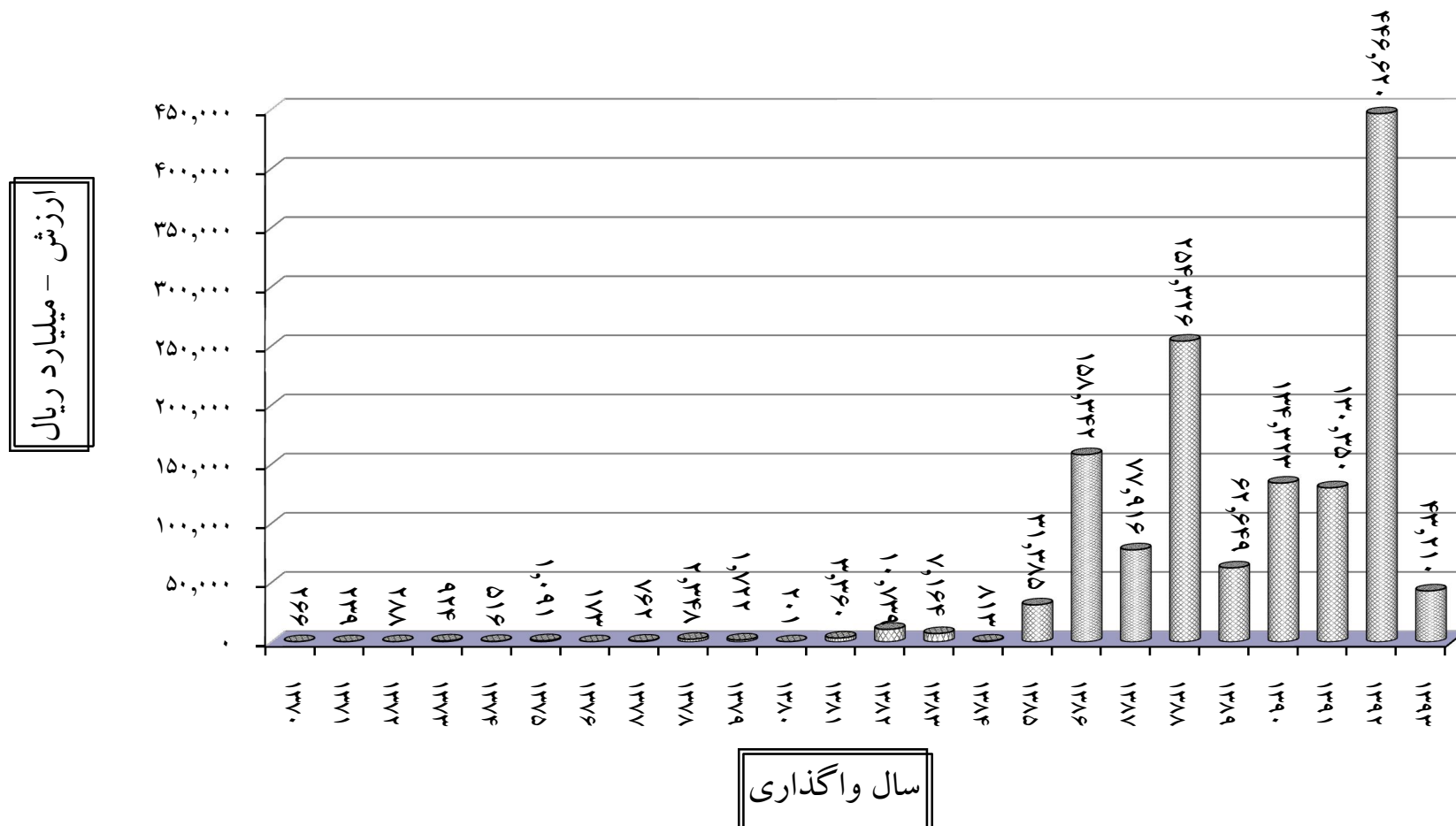
در خصوص جدول شماره ۲-۱ ذکر نکات ذیل ضروری است:

- ارزش واگذاری‌های رقابتی انجام یافته، جهت واریز منابع حاصل به خزانه و یا تخصیص منابع حاصل بابت رد دیون دولت، در دولت یازدهم، ۲۵.۲٪ ارزش کل واگذاری‌های رقابتی انجام یافته از سال ۱۳۸۰ لغایت پایان سال ۱۳۹۳ بوده است.
- ضمن تأکید بر این امر که در سال ۱۳۹۳ هیچ‌گونه قرارداد جدیدی مربوط به انتقال مستقیم سهام بابت رد دیون دولت منعقد نگردیده است؛ در شش ماهه دوم سال ۱۳۹۲ نسبت به تعیین تکلیف قراردادهای منعقدۀ قبلی و قطعی نمودن ۱۳۰,۹۳۵ میلیارد ریال از قراردادهای غیرقطعی منعقدۀ در سال‌های گذشته بابت رد دیون دولت، یعنی ۴۴.۹٪ کل قراردادهای قطعی انتقال اصل سهام، اقدام شده است؛ که انجام این امر با هدف شفاف سازی موضوع رد دیون دولت از محل واگذاریها و تکمیل تعهدات قبلی دولت و به منظور فراهم آوردن بستر توقف انتقال مستقیم سهام بابت رد دیون دولت، صورت پذیرفته است.

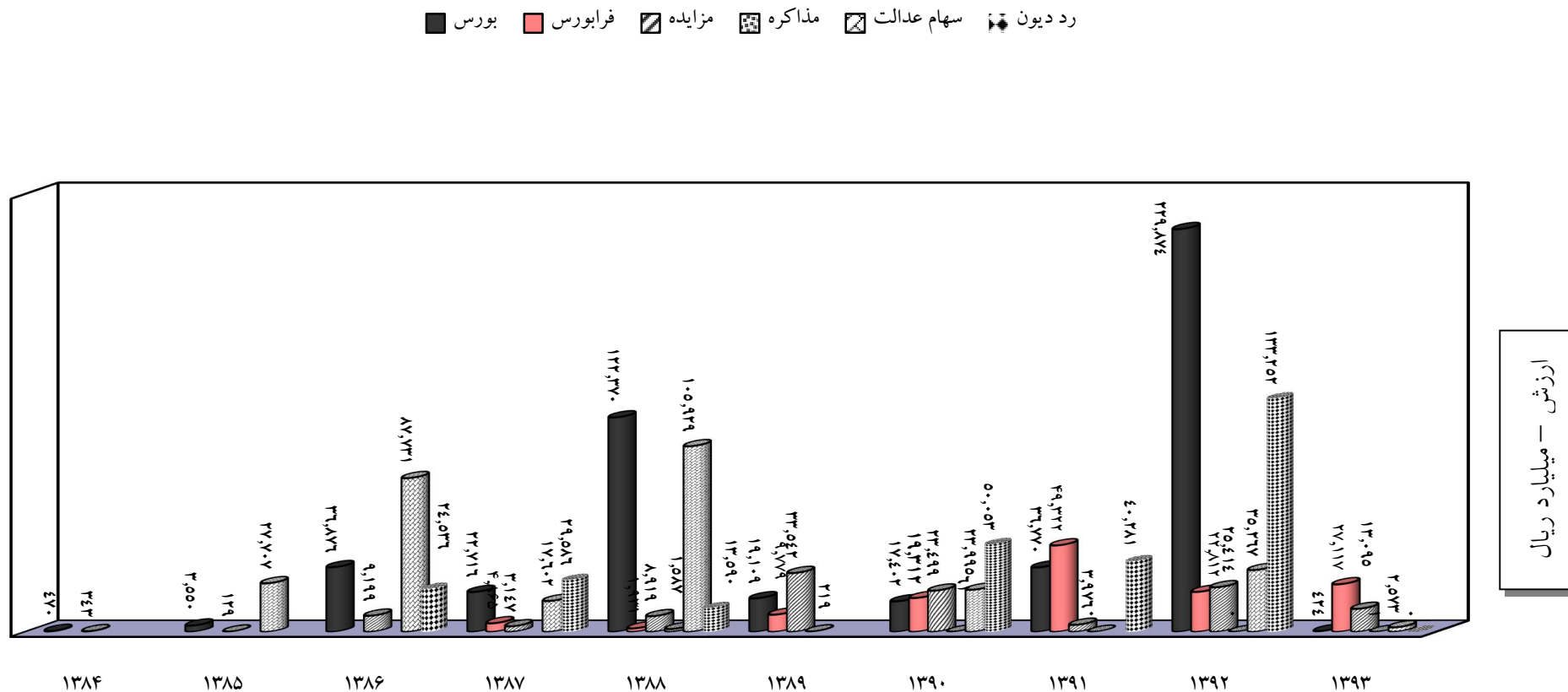
پوست های

بخش اول

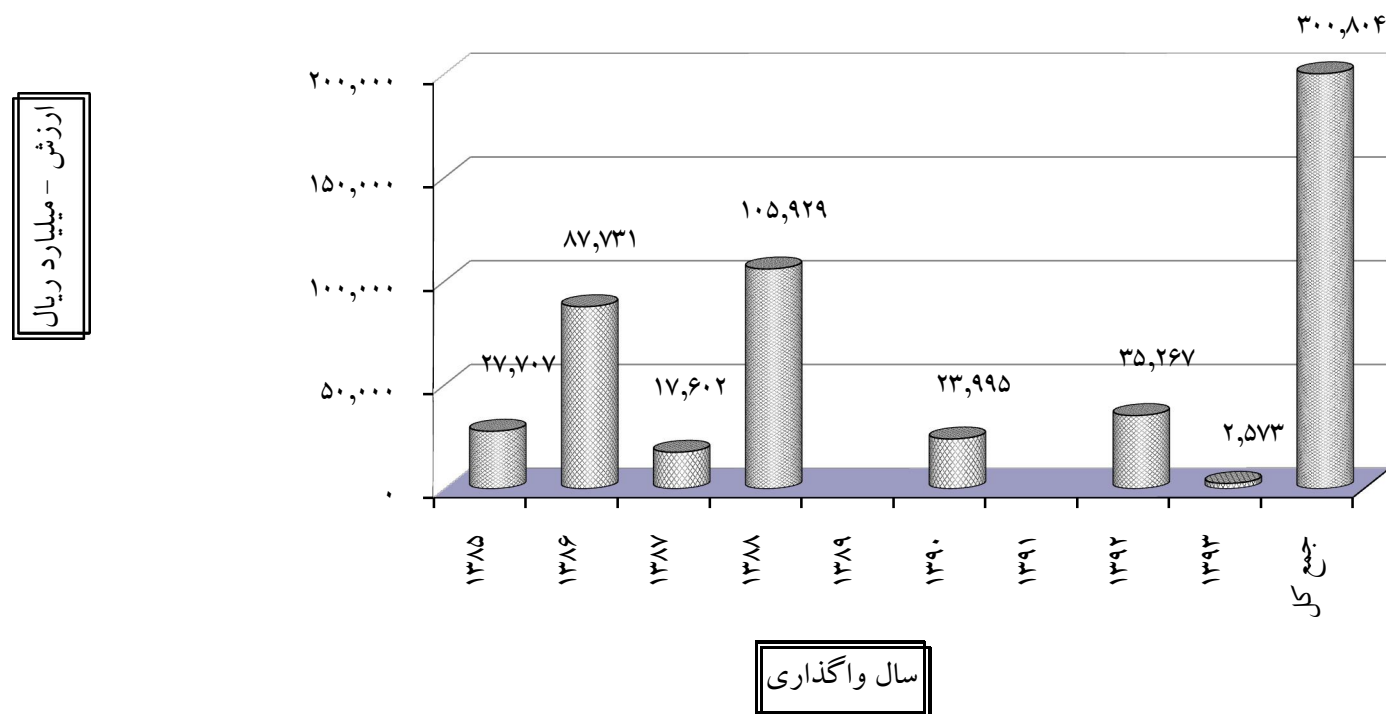
نمودار شماره (۱-۱): ارزش سهام واگذار شده یا تخصیص یافته شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت از سال ۱۳۷۰ لغایت سال ۱۳۹۳

نمودار شماره (۲-۱): ارزش واگذاری سهام شرکتهای دولتی و متعلق به دولت از سال ۱۳۸۴ لغایت سال ۱۳۹۳، براساس سال و روش واگذاری

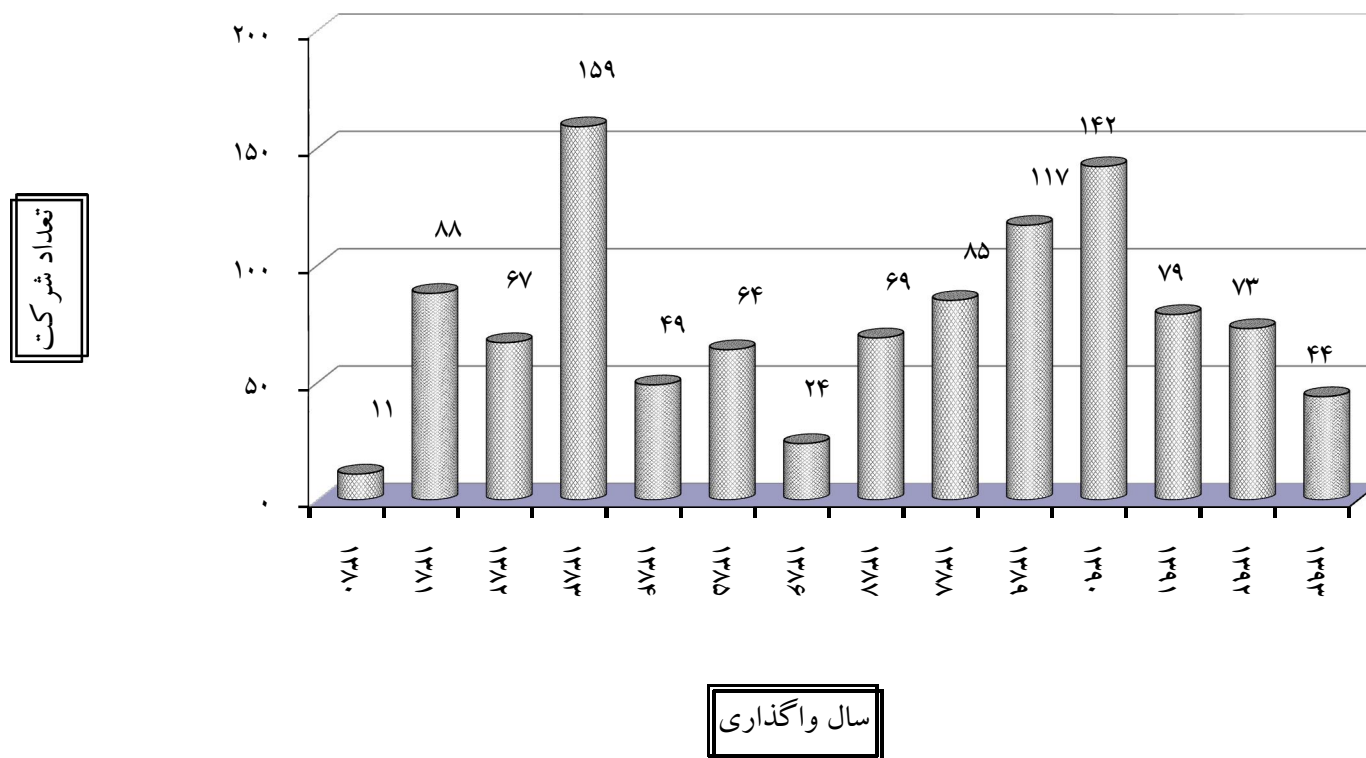

نمودار شماره (۳-۱): ارزش سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت واگذار شده به صورت قطعی به طرح توزیع سهام عدالت، عملکرد مقایسه‌ای ۱۳۸۵ لغایت ۱۳۹۳

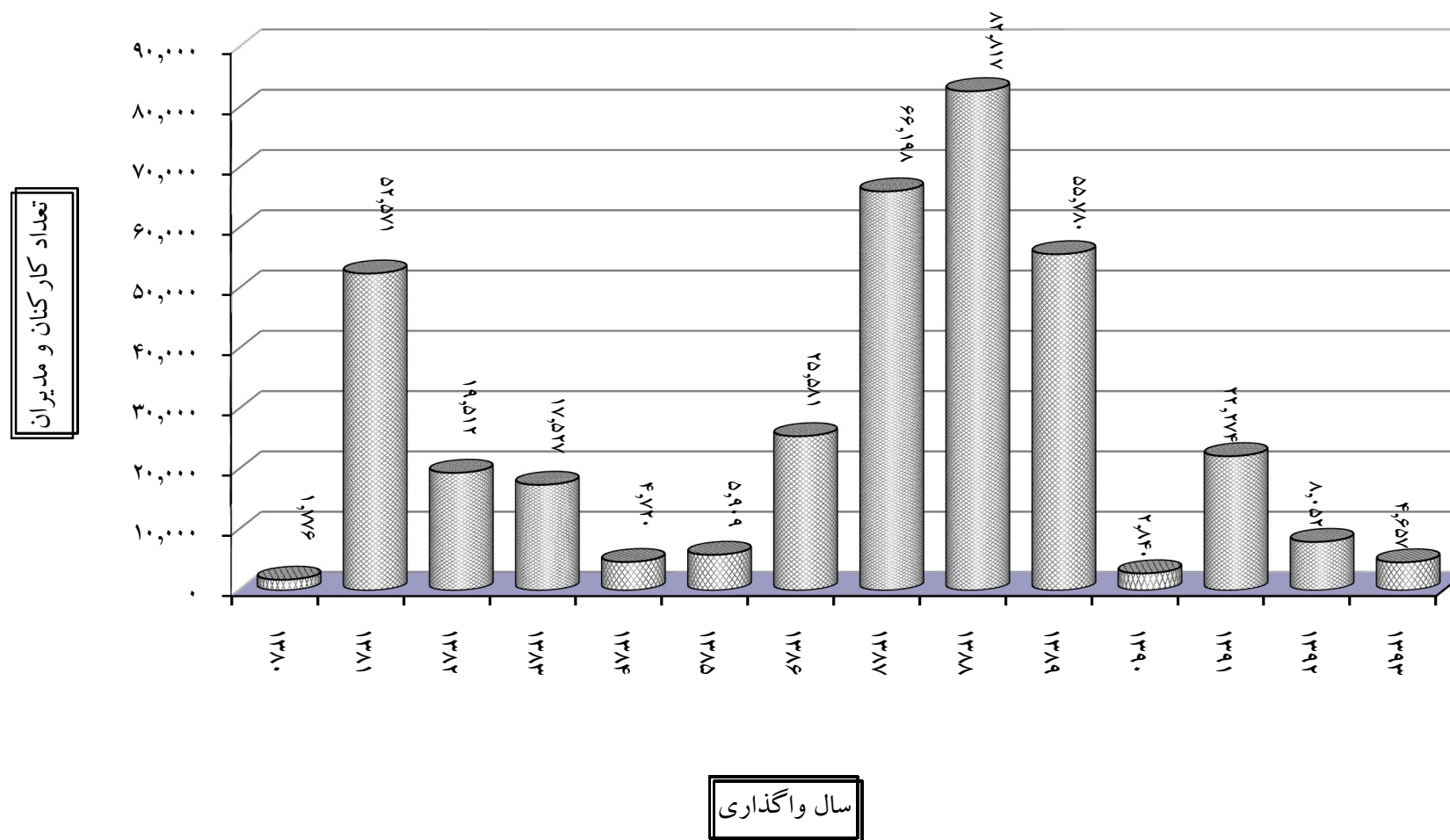
* تا پایان سال ۱۳۹۳ کل یا بخشی از سهام تعداد ۶۱ شرکت به ارزش برآوردی ۴۱۲,۱۶۸ میلیارد ریال بابت طرح توزیع سهام عدالت تخصیص یافته است که از ارزش یادشده مبلغ ۳۰۰,۸۰۴ میلیارد ریال تا پایان سال مذکور به صورت قطعی واگذار شده است.

نمودار شماره (۴-۱): تعداد شرکت‌هایی که بطور کامل یا بخشی از سهام آنها واگذار شده است، عملکرد مقایسه‌ای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳*

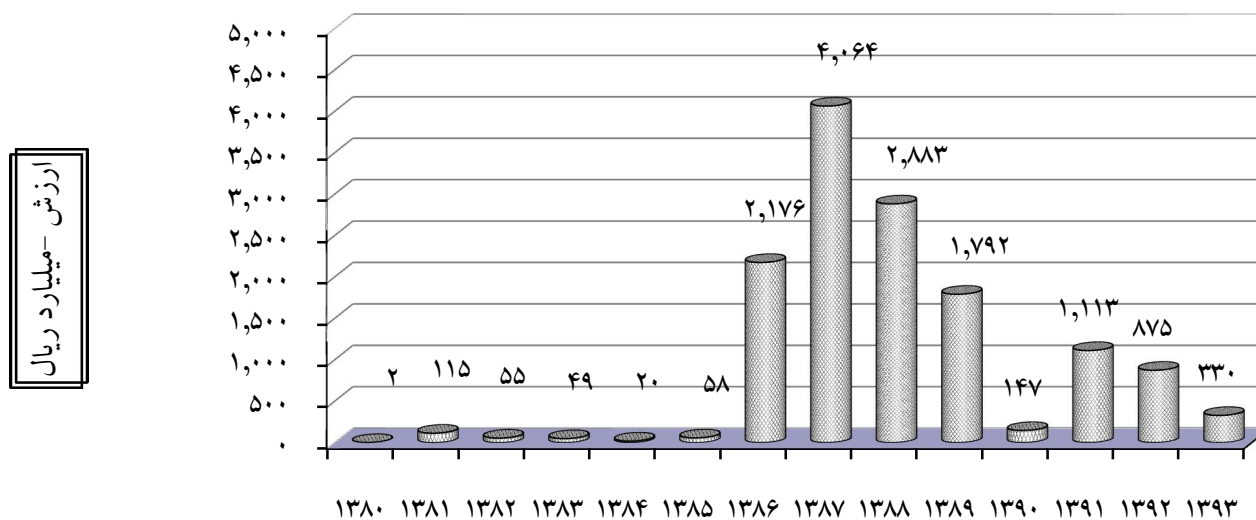

*با حذف تعداد شرکت‌های تکراری که از روشهای مختلف (بخش خصوصی، عدالت و رد دیون) واگذار گردیده اند، محاسبه شده است.

نمودار شماره (۵-۱): تعداد کارکنان و مدیران برخوردار شده از سهام ترجیحی، عملکرد مقایسه‌ای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳

نمودار شماره (۶-۱): ارزش سهام ترجیحی واگذار شده به کارکنان و مدیران، عملکرد مقایسه‌ای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳

سال واگذاری

بخش دوم:

عملکرد تفصیلی سازمان

خصوصی سازی در سال ۱۳۹۳

۲- عملکرد تفصیلی سازمان خصوصی سازی در راستای واگذاری و تخصیص سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت

۲-۱- عملکرد مقایسه ای سازمان خصوصی سازی

سازمان خصوصی سازی در راستای انجام مأموریت اصلی خود یعنی "واگذاری سهام متعلق به دولت و شرکتهای دولتی" از ابتدای سال ۱۳۸۰ تا پایان سال ۱۳۹۳ توانسته است قریب به ۱,۳۶۱,۳۹۸ میلیارد ریال از کل یا بخشی از سهام ۶۵۰ شرکت را به بخش غیر دولتی واگذار نماید. این گزارش نگاه تفصیلی به آمار واگذاریهای صورت گرفته از ابعاد مختلف دارد.

جدول شماره (۲-۱) عملکرد واگذاریها طی سالهای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳ را به تفکیک «عرضه و فروش سهام و دارائی به عموم متقاضیان»، «واگذاری سهام و دارائی به شیوه انتقال مستقیم به ذینفعان» و ارزش سهام واگذار شده بابت «انتقال مستقیم سهام و دارائی بابت سهام عدالت» نشان می دهد.

در خصوص ارزش واگذاریها بابت طرح توزیع سهام عدالت لازم به ذکر است، از آنجا که این طرح در راستای «توسعه و گسترش مالکیت عمومی» و به منظور «تأمین عدالت اجتماعی» و «فقرزدایی»، از سال ۱۳۸۵ و براساس آئین نامه اجرایی «طرح توزیع سهام عدالت» آغاز گردید، لذا عملکرد مربوط به این طرح در دوره مذکور قابل بررسی جداگانه است که در بخش های آتی به آن پرداخته می شود.

۲-۱-۱- واگذاریها بر مبنای بخش و شرکت

از ۱,۳۶۱,۳۹۸ میلیارد ریال سهام واگذار شده طی بازه زمانی ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳، ۷۶۹,۸۲۰ میلیارد ریال معادل ۵۶/۵ درصد واگذاریها به عموم متقاضیان، ۲۹۱,۴۷۶ میلیارد ریال معادل ۲۱/۴ درصد به صورت انتقال مستقیم سهام یا دارائی به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت و ۳۰۰,۸۰۴ میلیارد ریال معادل ۲۲/۱ درصد در قالب طرح توزیع سهام عدالت واگذار شده است.

جدول شماره ۱-۲: آمارهای اساسی عملکرد مقایسه‌ای سازمان خصوصی‌سازی

عنوان	نوع واگذاری	۸۵-۸۰	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	جمع کل	درصد
عرضه و فروش سهام یا دارائی به عموم متقاضیان	اختصاص منابع حاصل از فروش به درآمد عمومی کشور	۲۵,۷۷۸	۴۶,۰۷۵	۲۵,۸۶۳	۱۱۹,۹۲۱	۶۲,۶۴۹	۳۷,۲۵۸	۶۸,۴۱۴	۲۰۹,۲۱۵	۳۳,۴۶۸	۶۲۸,۶۴۲	٪۴۶.۲
	اختصاص منابع حاصل از فروش به ذینفعان	.		۴,۸۶۵	۱۴,۸۸۵		۲۳,۰۱۷	۲۱,۶۵۴	۶۸,۸۸۵	۷,۱۶۹	۱۴۰,۴۷۶	٪۱۰.۳
جمع		۲۵,۷۷۸	۴۶,۰۷۵	۳۰,۷۲۸	۱۳۴,۸۰۷	۶۲,۶۴۹	۶۰,۲۷۵	۹۰,۰۶۹	۲۷۸,۱۰۱	۴۰,۶۳۷	۷۶۹,۱۱۸	٪۵۶.۵
واگذاری سهام یا دارائی به شیوه انتقال مستقیم به ذینفعان	انتقال سهام یا دارائی به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت	۱۷۷	۲۴,۵۳۶	۲۹,۵۸۶	۱۳,۵۹۰		۵۰,۰۵۳	۴۰,۲۸۱	۱۳۳,۲۵۲		۲۹۱,۴۷۶	٪۲۱.۴
	انتقال مستقیم سهام یا دارائی بابت سهام عدالت	۲۷,۷۰۷	۸۷,۷۳۱	۱۷,۶۰۲	۱۰۵,۹۲۹		۲۳,۹۹۵		۳۵,۲۶۷	۲,۵۷۳	۳۰۰,۸۰۴	٪۲۲.۱
جمع		۲۷,۸۸۴	۱۱۲,۲۶۷	۴۷,۱۸۹	۱۱۹,۵۱۹		۷۴,۰۴۸	۴۰,۲۸۱	۱۶۸,۵۱۹	۲,۵۷۳	۵۹۲,۲۸۰	٪۴۳.۵
جمع کل		۵۳,۶۶۲	۱۵۸,۳۴۲	۷۷,۹۱۶	۲۵۴,۳۲۶	۶۲,۶۴۹	۱۳۴,۳۲۳	۱۳۰,۳۵۰	۴۴۶,۶۲۰	۴۳,۲۱۰	۱,۳۶۱,۳۹۸	٪۱۰۰

۲-۱-۲- واگذاریها بر مبنای بازار عرضه

از ۱،۳۶۱،۳۹۸ میلیارد ریال سهام واگذار شده طی بازه زمانی ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳، ۴۹ درصد واگذاریها از طریق بورس، ۳۹ درصد از واگذاریها به روش برگزاری مزایده‌های غیربورسی، ۱۲/۴ درصد از روش فرابورس و ۰/۲ درصد از طریق مذاکره واگذار گردیده است (جدول شماره ۲-۲).

با توجه به تکلیف قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی» مبنی بر واگذاری شرکتهای گروه (۲) ماده (۲) قانون یاد شده از طریق بورس و نیز اولویت واگذاری شرکتهای گروه (۱) ماده مزبور از طریق بورس نسبت به سایر روشها، سهم واگذاریها از طریق بورس و فرابورس در سال ۱۳۹۳، ۶۱ درصد از کل واگذاریها بوده است.

جدول شماره ۲-۲: عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در واگذاری سهام شرکتهای دولتی و متعلق به دولت بر اساس بازار عرضه از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳ (ارزش به میلیارد ریال)

نسبت به کل	جمع کل	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۰ لغایت ۱۳۸۵ (قبل از ابلاغ بند (ج) سیاست‌های اصل ۴۴)	سال / بازار عرضه
۴۸.۸٪	۶۶۴,۸۵۰	۲,۹۹۷	۲۳۷,۵۸۹	۴۴,۶۱۲	۵۰,۰۳۰	۱۹,۱۰۹	۱۳۱,۸۴۹	۴۰,۳۱۸	۸۹,۱۹۱	۴۹,۱۵۵	بورس
۱۲.۴٪	۱۶۹,۳۷۲	۲۷,۱۱۷	۲۶,۱۹۹	۵۴,۷۱۷	۳۵,۹۷۱	۹,۷۷۹	۱,۹۳۱	۱۳,۶۵۸		۰	فرابورس
۰.۲٪	۳,۰۳۹	۱	۰	۶	۳۱۰	۲۱۹	۲,۵۰۲				مذاکره
۳۸.۵٪	۵۲۴,۱۳۷	۱۳,۰۹۵	۱۸۲,۸۳۱	۳۱,۰۱۵	۴۸,۰۱۲	۳۳,۵۴۲	۱۱۸,۰۴۳	۲۳,۹۴۰	۶۹,۱۵۱	۴,۵۰۷	مزایده
۱۰۰٪	۱,۳۶۱,۳۹۸	۴۳,۲۱۰	۴۴۶,۶۲۰	۱۳۰,۳۵۰	۱۳۴,۳۲۳	۶۲,۶۴۹	۲۵۴,۳۲۶	۷۷,۹۱۶	۱۵۸,۳۴۲	۵۳,۶۶۲	جمع

۲-۱-۳- واگذاریها به تفکیک حجم واگذاری

از ۱،۳۶۱،۳۹۸ میلیارد ریال سهام واگذار شده طی بازه زمانی ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳، ۹۵/۷ درصد واگذاریها به صورت بلوکی انجام پذیرفته، ۳/۲ درصد از واگذاریها به صورت عرضه‌های تدریجی و روزانه در بازار سرمایه و ۱ درصد به صورت سهام ترجیحی بوده است.

جدول شماره ۳-۲: عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت بر اساس حجم واگذاری از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳ (ارزش به میلیارد ریال)

نسبت به کل	جمع کل	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۰ لغایت ۱۳۸۵ (قبل از ابلاغ بند ج) سیاست های اصل (۴۴)	سال حجم واگذاری
۹۵.۷٪	۱,۳۰۳,۴۸۳	۴۲,۵۷۵	۴۳۱,۶۴۷	۱۲۶,۷۷۴	۱۳۲,۹۰۷	۵۸,۳۱۲	۲۴۷,۵۸۵	۶۷,۳۴۱	۱۵۱,۵۹۸	۴۴,۷۴۲	بلوکی
۳.۲٪	۴۴,۲۳۵	۳۰۵	۱۴,۰۹۸	۲,۴۶۳	۱,۲۶۸	۲,۵۴۵	۳,۸۵۸	۶,۵۱۱	۴,۵۶۸	۸,۶۲۰	تدریجی
۱٪	۱۳,۹۸۰	۳۳۰	۸۷۵	۱,۱۱۳	۱۴۷	۱,۷۹۲	۲,۸۸۳	۴,۰۶۴	۲,۱۷۶	۲۹۹	ترجیحی
۱۰۰٪	۱,۳۶۱,۳۹۸	۴۳,۲۱۰	۴۴۶,۶۲۰	۱۳۰,۳۵۰	۱۳۴,۳۲۳	۶۲,۶۴۹	۲۵۴,۳۲۶	۷۷,۹۱۶	۱۵۸,۳۴۲	۵۳,۶۶۲	جمع

۴-۱-۲- واگذاریها به تفکیک طبقه بندی قانون «اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»

ابلاغ بند (ج) سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در نیمه نخست سال ۱۳۸۵، نقطه عطفی در فرآیند خصوصی سازی می باشد. بر اساس این ابلاغیه، ۸۰ درصد از ارزش مجموع سهام بنگاه های دولتی از هر فعالیت مشمول مفاد صدر اصل (۴۴) قانون اساسی که تا آن تاریخ صد درصد دولتی بوده و قابلیت واگذاری نداشته اند (با رعایت برخی از استثناء ها)، قابلیت واگذاری یافتند؛ شرکتهای بزرگی از جمله: صنایع پالایش و پخش، مخابرات، هلدینگ خلیج فارس، معادن و صنایع مادر.

همچنین ماده (۲) قانون «اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی» شرکتهای قابل واگذاری را طبقه بندی نموده است. بر این اساس، گروه (۱) این ماده شرکتهایی می باشند که تا قبل از ابلاغ بند (ج) سیاستها بر اساس قوانین برنامه سوم و چهارم توسعه قابلیت واگذاری داشته اند؛ و بر اساس قانون یاد شده می بایست تا پایان برنامه چهارم توسعه بطور کامل واگذار می شدند (شرکتهای خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی) و گروه (۲) این ماده اشاره به شرکتهایی دارد که با توجه به ابلاغ بند (ج) سیاستها مجوز واگذاری یافته اند (شرکتهای صدر اصل (۴۴) قانون اساسی).

بر اساس این تفکیک، از ۱,۳۶۱,۳۹۸ میلیارد ریال سهام واگذار شده طی دوره ۹۳-۱۳۸۰، حدود ۶۷/۵ درصد واگذاریها مربوط به واگذاری شرکتهای و بنگاه های متعلق به گروه (۲) قانون و حدود ۳۲/۵ درصد دیگر مربوط به شرکتهای و بنگاه های گروه (۱) ماده (۲) قانون بوده است.

جدول شماره ۴-۲: عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت

بر اساس شمول اصل (۴۴) قانون اساسی از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳ (ارزش به میلیارد ریال)

نسبت به کل	جمع کل	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵ لغایت ۱۳۸۰ (قبل از ابلاغ بند ج) سیاست های اصل (۴۴)	سال شمول اصل ۴۴
٪۳۲.۵	۴۴۳,۰۵۴	۴۲,۵۰۹	۱۱۱,۹۱۰	۴۶,۰۰۵	۴۵,۶۳۹	۳۲,۱۸۱	۳۴,۰۵۰	۳۹,۸۲۳	۵۹,۴۲۰	۳۱,۵۱۷	گروه (۱) ماده (۲) قانون
٪۶۷.۵	۹۱۸,۳۴۴	۷۰۱	۳۳۴,۷۰۹	۸۴,۳۴۵	۸۸,۶۸۴	۳۰,۴۶۸	۲۲۰,۲۷۶	۳۸,۰۹۴	۹۸,۹۲۲	۲۲,۱۴۵	گروه (۲) ماده (۲) قانون
٪۱۰۰	۱,۳۶۱,۳۹۸	۴۳,۲۱۰	۴۴۶,۶۲۰	۱۳۰,۳۵۰	۱۳۴,۳۲۳	۶۲,۶۴۹	۲۵۴,۳۲۶	۷۷,۹۱۶	۱۵۸,۳۴۲	۵۳,۶۶۲	جمع

۲-۲- عملکرد واگذاری ها در سال ۱۳۹۳ بر مبنای ارزش

در سال ۱۳۹۳، ارزشی معادل ۴۳,۲۱۰ میلیارد ریال سهام یا دارائی از ۴۴ شرکت واگذار گردیده است که در این میان یک شرکت با ارزشی معادل ۲,۵۷۳ میلیارد ریال بابت انتقال مستقیم سهام و دارائی به سهام عدالت تخصیص یافته است و مابقی به ارزش ۴۰,۶۳۷ میلیارد ریال به عموم متقاضیان عرضه و منابع حاصل از آن به حساب درآمد عمومی کشور واریز شده است. لازم به ذکر است در سال ۱۳۹۳ هیچگونه سهامی بابت رد دیون دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت به صورت انتقال اصل سهام تخصیص داده نشده است.

جدول شماره ۵-۲: عملکرد واگذاری ها در سال ۱۳۹۳ (ارزش به میلیارد ریال)

نسبت به کل	۱۳۹۳	نوع واگذاری
٪۹۴	۴۰,۶۳۷	عرضه و فروش سهام یا دارایی به عموم متقاضیان
۰	۰	واگذاری سهام یا دارایی به شیوه انتقال مستقیم به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت
٪۶	۲,۵۷۳	انتقال مستقیم سهام یا دارایی بابت سهام عدالت
٪۱۰۰	۴۳,۲۱۰	جمع کل

جزئیات مربوط به واگذاریهای انجام یافته به عموم متقاضیان بابت تخصیص منابع حاصل به حساب درآمد عمومی طی سال ۱۳۹۳ به شرح بندهای زیر می باشد:

الف) از شرکتهای واگذار شده به عموم متقاضیان، سهام ۸ شرکت از طریق «بورس» و با ارزشی معادل ۴۲۴ میلیارد ریال واگذار گردیده است. از این ارزش، مبلغی معادل ۱۲۷ میلیارد ریال معادل ۳۰ درصد به صورت یکجا و بلوکی و ۲۹۷ میلیارد ریال معادل ۷۰ درصد به صورت تدریجی به عموم مردم واگذار شده است.

ب) از شرکتهای واگذار شده به عموم متقاضیان، سهام ۲۳ شرکت از طریق «مزایده» و با ارزشی معادل ۱۳,۰۹۵ میلیارد ریال واگذار گردیده است. از این ارزش، مبلغ ۱۲,۸۲۵ میلیارد ریال معادل ۹۸ درصد به صورت یکجا و بلوکی و ۲۷۰ میلیارد ریال معادل ۲ درصد به صورت ترجیحی به کارکنان و مدیران شرکتهای واگذار شده است. لازم به ذکر است واگذاریهای مزایدهای الزاماً از طریق بلوکی انجام می یابد (پس از تخصیص سهام ترجیحی).

ج) از شرکتهای واگذار شده به عموم متقاضیان، سهام ۱۱ شرکت از طریق «فرا بورس» و با ارزشی معادل ۲۷,۱۱۷ میلیارد ریال واگذار گردیده است. از این ارزش، مبلغ ۲۷,۰۵۱ میلیارد ریال معادل ۹۹/۷ درصد به صورت یکجا و بلوکی، ۵۸ میلیارد ریال معادل ۰/۳ درصد به صورت ترجیحی به کارکنان و مدیران شرکتهای و ۸ میلیارد ریال به صورت تدریجی به عموم مردم واگذار شده است.

د) طی دوره مورد بررسی واگذاری یک شرکت به ارزش ۱ میلیارد ریال از طریق مذاکره انجام یافته است.

جدول شماره ۶-۲: واگذاریهای انجام یافته به عموم متقاضیان در سال ۱۳۹۳

به تفکیک نوع واگذاری (ارزش به میلیارد ریال)

نوع واگذاری	بلوکی	تدریجی	ترجیحی	جمع کل
بورس	۱۲۷	۲۹۷		۴۲۴
فرا بورس	۲۷,۰۵۱	۸	۵۸	۲۷,۱۱۷
مزایده	۱۲,۸۲۵		۲۷۰	۱۳,۰۹۵
مذاکره			۱	۱
جمع کل	۴۰,۰۰۳	۳۰۵	۳۲۹	۴۰,۶۳۷

درخصوص تفکیک میزان سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت واگذار شده به عموم متقاضیان براساس حجم واگذاری در سال ۱۳۹۳، لازم به ذکر است که ۹۸/۵ درصد واگذاریها به صورت بلوکی انجام پذیرفته، ۰/۶۷ درصد از واگذاریها به صورت عرضه های تدریجی و روزانه در بازار سرمایه و ۰/۷۹ درصد به صورت سهام ترجیحی بوده است.

عملکرد تفصیلی سال ۱۳۹۳ در خصوص واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت در جدول پیوست این گزارش ارائه شده است. لازم به ذکر است جدول مذکور وضعیت فروش سهام و دارایی به عموم متقاضیان و همچنین سهام عدالت در سال ۱۳۹۳، به تفکیک شرکت مادر تخصصی، حجم واگذاری (تدریجی، ترجیحی و بلوکی) و درصد سهام واگذار شده در هر شرکت را ارائه می‌کند.

۳-۲- واگذاری های سال ۱۳۹۳ بر مبنای بنگاه

به موجب مصوبه شماره ۲۸۰۳۸ مورخ ۱۳۹۳/۰۲/۱۳ هیأت واگذاری، فهرست و برنامه واگذاری ۲۱۶ بنگاه (۱۱۷ بنگاه گروه (۱) و ۹۹ بنگاه گروه (۲)) مصوب گردید. طی سال ۱۳۹۳، براساس مصوبات هیأت واگذاری فهرست بنگاه های برنامه ریزی شده برای واگذاری تغییر نمود و در نهایت به ۲۲۰ بنگاه افزایش یافت. خلاصه وضعیت بنگاههای مذکور در پایان سال ۱۳۹۳ به شرح جدول زیر می باشد.

جدول شماره ۷-۲: خلاصه وضعیت بنگاههای قابل واگذاری در سال ۱۳۹۳

عنوان	خروج کامل (فروش، انحلال، تحصیل، ورشکسته و انتقال قطعی به گروه (۳))	پیشنهاد انتقال به گروه ۳	درج در برنامه واگذاری سال ۱۳۹۴	جمع کل
تعداد بنگاه	۱۲۰	۷	۹۳	۲۲۰
درصد نسبت به کل	۵۴.۵۴٪	۳.۱۸٪	۴۲.۲۸٪	۱۰۰٪

۴-۲- واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران شرکت‌ها در سال ۱۳۹۳

در راستای اجرای تبصره (۳) ماده (۲۰) قانون سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و طبق آیین نامه اجرایی «نحوه واگذاری سهام ترجیحی» موضوع جزء (۸) بند (الف) ماده (۴۰) قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»، به منظور جذب کارگران، کارکنان و مدیران باتجربه، متخصص و کارآمد و با هدف افزایش بهره‌وری شرکت‌های قابل واگذاری، میزان و نحوه واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران

شرکتها، تعیین شده است. براساس آئین نامه مذکور، فروش سهام ترجیحی به میزان حداکثر پنج درصد (۵٪) از سهام بنگاههای مشمول واگذاری تا سقف ده برابر میانگین شش ماهه آخرین مبلغ حقوق و مزایای مستمر دریافتی متقاضیان بر اساس احکام حقوقی آنان با قیمت پایه واگذاری، به ازای هر نفر، تماماً به صورت اقساط ده ساله مساوی سالیانه بدون پرداخت سود فروش اقساطی، مجاز دانسته شده است. بنابراین سازمان خصوصی سازی در راستای انجام وظایف محوله، در سال ۱۳۹۳، به ۴،۶۵۷ نفر از کارگران و کارکنان ۱۴ شرکت مورد واگذاری، حدود ۵۳ میلیون سهم به ارزش ۳۴۷،۱۹۳ میلیون ریال، به صورت ترجیحی واگذار نموده است.

لازم به ذکر است که براساس این نوع واگذاری، کارگران، کارکنان و مدیران شرکت های مورد واگذاری از مزیت هایی به شرح ذیل بهره مند می گردند:

- برخورداری از یک وام معادل ارزش سهام خریداری شده با اقساط ۱۰ ساله (در اولویت اول این وام از سود سهام متعلق به کارگران، کارکنان و مدیران کسر خواهد شد)
 - دریافت سود سالیانه سهام (با وجود اینکه این سهام در وثیقه سازمان خصوصی سازی می باشد)
- با توجه به مطالب مذکور عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران در سال ۱۳۹۳ را می توان به شرح جدول شماره ۸-۲ خلاصه نمود.

جدول شماره ۸-۲: عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران شرکت ها در سال ۱۳۹۳

شرح	واحد	تعداد/ارزش
تعداد سهام واگذار شده	سهام	۵۳،۱۳۶،۷۸۵
تعداد کارکنانی که صاحب سهم شده اند	نفر	۴،۶۵۷
سرايه دریافتی کارکنان و مدیران	سهام	۱۱،۴۱۰
ارزش سهام واگذار شده (به قیمت پایه)	میلیون ریال	۳۴۷،۱۹۳
سرايه دریافتی کارکنان و مدیران	ریال	۷۴،۵۵۲،۹۳۱

۵-۲- تحقق اهداف درآمدی قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و مقایسه با سالهای قبل

از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۸۷، انتقال وجوه حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتی بر اساس مقررات قوانین برنامه سوم و چهارم توسعه (ماده (۱۹) فصل سوم قانون برنامه سوم و ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه)، صورت گرفته است و بر اساس آن درصدی از وجوه حاصل از فروش به حساب خزانه و درصدی به حساب شرکت مادر تخصصی مربوط واریز شده است. لیکن با توجه به تصویب آیین‌نامه اجرایی «نحوه هزینه کرد وجوه حاصل از واگذاری» موضوع تبصره (۲) ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل «۴۴» قانون اساسی در سال ۱۳۸۸، تمام درآمد حاصل از واگذاری می‌بایست به حساب خزانه واریز شده و در چارچوب احکام مندرج در قوانین بودجه سنواتی، هزینه می‌شود.

در این خصوص با عنایت به نحوه دریافت و تخصیص درآمدهای حاصل از واگذاری، بررسی مقایسه‌ای درصد تحقق درآمد پیش‌بینی شده در بودجه در مقایسه با ارزش واریزی به خزانه طی سال‌های ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۳، به شرح جدول شماره ۹-۲ می‌باشد.

جدول شماره ۹-۲: عملکرد سازمان خصوصی سازی در تحقق اهداف درآمدی حاصل از

واگذاری ها از سال ۱۳۸۰ لغایت سال ۱۳۹۳

سال	درآمد پیش بینی شده در بودجه (میلیارد ریال)	ارزش مبالغ واریز شده به خزانه (میلیارد ریال)	درصد تحقق درآمد پیش بینی شده در بودجه باتوجه به وصولی های خزانه	ارزش مبالغ واریز شده به سایر حساب های خزانه (میلیارد ریال)	مبالغ تهاتر شده
۱۳۸۰	۱,۲۰۰	۹۴	۸٪	-	-
۱۳۸۱	۶,۰۰۰	۱,۰۱۳	۱۷٪	-	-
۱۳۸۲	۷,۰۰۰	۲,۴۷۱	۳۵٪	-	-
۱۳۸۳	۱۱,۰۰۰	۲,۸۱۳	۲۶٪	-	-
۱۳۸۴	۵,۰۰۰	۱,۵۳۷	۳۱٪	-	-
۱۳۸۵	۷,۴۰۰	۱,۶۳۶	۲۲٪	-	-
۱۳۸۶	۳۰,۰۰۰	۶,۲۸۸	۲۱٪	-	-
۱۳۸۷	۳۰,۰۰۰	۱۵,۰۱۵	۵۰٪	-	-
۱۳۸۸	۳۲,۱۰۰	۱۹,۴۹۶	۶۱٪	-	-
۱۳۸۹	۴۵,۰۰۰	۳۸,۰۹۵	۸۵٪	-	۸,۱۲۹
۱۳۹۰	۴۵,۰۰۰	۵۳,۵۹۶	۱۱۹٪	۱,۶۵۴	۱۵,۷۵۳
۱۳۹۱	۶۵,۰۰۰	۵۱,۷۳۷	۸۰٪	۱,۶۷۶	۱,۵۴۳
۱۳۹۲	۶۲,۰۰۰	۸۱,۴۴۴	۱۳۱٪	۵۰,۵۴۰	۱۲,۱۵۰
۱۳۹۳	۷۷,۰۰۰	۱۱۷,۲۴۵	۱۵۲٪	۱۶,۵۹۱	۳۰,۰۹۱
جمع کل	۴۲۳,۷۰۰	۳۹۲,۴۸۰	۹۳٪	۷۰,۴۶۲	۴۴,۰۷۴

همانطور که در جدول فوق مشخص شده است درآمد پیش بینی شده در بودجه برای واگذاری ها در سال ۱۳۹۳ موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۱، معادل ۷۷,۰۰۰ میلیارد ریال بوده است؛ در این راستا ارزش مبالغ واریز شده به خزانه توسط سازمان خصوصی سازی در طول این سال، معادل ۱۱۷,۲۴۵ میلیارد ریال بوده است؛ که به معنای تحقق ۱۵۲ درصدی هدف درآمدی بودجه می باشد. لازم به ذکر است علاوه بر مبلغ مذکور ۱۶,۵۹۱ میلیارد ریال نیز به حساب های خاص خزانه واریز و ۳۰,۰۹۱ میلیارد ریال نیز تهاتر انجام یافته شده است.

۳- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای اجرای طرح توزیع سهام عدالت

طرح توزیع سهام عدالت پس از ابلاغ سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۸۴ و متعاقباً درخواست رئیس جمهور وقت از معظم له و موافقت ایشان با توزیع گسترده سهام شرکت های صدر اصل (۴۴) قانون اساسی، در آبان ماه سال ۱۳۸۴ به تصویب هیأت محترم وزیران رسید و اجرای آن از سال ۱۳۸۵ با هدف «تأمین عدالت اجتماعی» و «فقرزدایی» و براساس آئین نامه اجرایی «توزیع سهام عدالت» آغاز گردید و از آن پس به عنوان یکی از موضوعات اساسی و مورد توجه در مواد (۳۴) تا (۳۸) قانون «اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»، اجرا شده است. مطابق مواد مذکور، دولت مجاز گردیده است تا در اجرای سیاست گسترش مالکیت عمومی به منظور تأمین عدالت اجتماعی، تا چهل درصد (۴۰٪) مجموع ارزش سهام بنگاه های قابل واگذاری در هر بازار موضوع گروه (۲) ماده (۲) این قانون را به شش (۶) دهک پایین درآمدی جامعه واگذار نماید. در مورد دو دهک پایین درآمدی با اولویت روستائینان و عشایر، سهام با پنجاه درصد (۵۰٪) تخفیف و با دوره تقسیط ده ساله واگذار می گردد ولی در مورد چهار دهک بعدی، حسب مورد، واگذاری به صورت تقسیط ده ساله امکان پذیر است.^۱

فصل ششم قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی (مواد ۳۴ الی ۳۸) احکام اولیه برای اجرای طرح توسع سهام عدالت را پیش بینی نموده است؛ لیکن قانون مذکور در اجرا با مشکلاتی مواجه گردید که در ذیل به برخی از آنها اشاره می گردد:

- عدم تناسب سازوکارهای قانونی پیش بینی شده با اهداف طرح
- ناکارآمدی شیوه سازمان دهی (مدیریت سهام)
- امکان پذیر نشدن اعمال حقوق مالکانه توسط مشمولان
- وجود ابهام در شیوه شناسایی مشمولان
- پیش بینی نشدن سازوکار مشخص برای آزادسازی سهام

۱- فروش اقساطی سهام عدالت به ۶ دهک پایین درآمدی با توجه به ماده (۱۱) مصوبه شماره ۱۰۴۱۵۹/ت/۳۶۲۵۴ هـ مورخ ۱۳۸۵/۸/۲۸ هیأت وزیران، شامل احتساب سود فروش اقساطی نخواهد بود.

بنابراین و در راستای رفع مشکلات و ابهامات قانونی فوق الذکر، لایحه ساماندهی سهام عدالت موضوع اصلاح مواد (۳۴) تا (۳۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در سال ۱۳۹۳ تدوین گردید و هم اکنون در حال طی مراحل پایانی جهت ارائه به مجلس شورای اسلامی می‌باشد. در این راستا، سازمان خصوصی‌سازی که عهده‌دار مسئولیت اجرای طرح یاد شده می‌باشد، اقدامات وسیع و گسترده‌ای را به شرح ذیل انجام داده است:

- ✓ شناسایی مشمولان
- ✓ شرکت‌های واگذار شده در قالب طرح توزیع سهام عدالت
- ✓ تقسیم سهام واگذار شده بین شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی
- ✓ وصول اقساط معوق سهام عدالت و سایر شرکت‌های واگذار شده
- ✓ توزیع سود سهام شرکت‌های سرمایه‌پذیر طرح توزیع سهام عدالت میان مشمولان
- ✓ آزادسازی سهام شرکت‌های واگذار شده به شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی

در این بخش از گزارش به منظور آشنایی بیشتر با عملکرد طرح یاد شده، به تفصیل اقدامات انجام یافته درخصوص طرح مذکور ارائه می‌گردد.

۱-۳- اقدامات انجام یافته در راستای شناسایی مشمولان طرح توزیع سهام عدالت

باتوجه به تبصره (۳) ماده (۳۴) قانون «اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی» موضوع تکلیف وزارت امور اقتصادی و دارایی برای شناسایی افراد مشمول طرح «توزیع سهام عدالت» با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و فراهم آوردن شرایط واگذاری سهام به مشمولان؛ و با عنایت به ابلاغ دستورالعمل مربوط در سال ۱۳۸۹ توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی برای تسهیل در اجرای حکم این تبصره و به منظور شناسایی اقشاری که تاکنون مشمول طرح توزیع «سهام عدالت» نبوده‌اند؛ تا پایان سال ۱۳۹۳ در ۱۹ مرحله مشمولان طرح شناسایی و تعداد ۴۶،۲۸۳،۶۲۲ نفر سهامدار قطعی شده‌اند.

در ارتباط با اختصاص سهام عدالت به سایر افراد نیز راهکارهای زیر پیش‌بینی شده است:

۱- ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری جهت تخصیص سهام عدالت به مشمولین مازاد بر سقف ۴۵ میلیون نفر

۲- افزایش سقف آمار جمعیتی

لازم به ذکر است، تا پایان سال ۱۳۹۳ حدود ۴ میلیون نفر از کارگران فصلی و ساختمانی که دارای دعوتنامه سهام عدالت بودند، با مراجعه به شرکت‌های تعاونی سهام عدالت، ثبت نام خود را تکمیل نموده‌اند.

۱-۳-۱- شناسایی مشمولان مرحله اول طرح توزیع سهام عدالت

در مرحله اول طرح توزیع سهام عدالت، مددجویان نهادهای حمایتی شامل:

- مشمولان طرح شهیدرجائی،
- مددجویان کمیته امداد،
- و مددجویان سازمان بهزیستی، و
- رزمندگان فاقد شغل.

در دو بخش مورد شناسایی قرار گرفتند:

- در بخش اول پس از صدور و توزیع دعوت‌نامه میان ۴،۹۸۱،۵۱۴ نفر، ۴،۵۲۹،۴۶۳ نفر آنان با مراجعه به شرکت‌های تعاونی عدالت شهرستانی به عضویت این تعاونی‌ها درآمده و ثبت نام شده‌اند.
- در بخش تکمیلی این مرحله، تا پایان سال ۱۳۸۷ از بقیه مشمولان این گروه، ثبت نام به عمل آمد و برای تعداد ۳،۶۵۵،۵۷۲ نفر دعوتنامه صادر شد که تا پایان سال مذکور تعداد ۳،۲۰۰،۴۸۹ نفر از آنان ثبت نام گردیده‌اند.

۲-۱-۳- شناسایی مشمولان مرحله دوم طرح توزیع سهام عدالت

در مرحله دوم طرح توزیع سهام عدالت، روستائیان و عشایر فاقد شغل و درآمد، مشمول دریافت سهام شدند. به منظور انجام این امر شناسایی مشمولان در دو بخش در دستور کار قرار گرفت، که در راستای آن اقدامات وسیع و گسترده‌ای شامل تدوین دستورالعمل‌های انجام کار، صدور و توزیع فرم الکترونیکی شناسایی خانوار در قالب دعوت‌نامه و ثبت نام مشمولان، انجام پذیرفت.

- بخش اول کار با صدور و توزیع ۵،۶۰۶،۰۲۰ دعوت‌نامه انجام شد که منجر به ثبت نام ۵،۵۵۳،۲۸۹ نفر گردید.

- بخش دوم کار با صدور و توزیع بیش از ۱۱,۷۰۳,۱۳۴ دعوت‌نامه دنبال گردید که منجر به ثبت نام نهایی ۱۱,۳۶۰,۲۱۱ نفر گردید.^۱

۳-۱-۳- شناسایی مشمولان مرحله سوم طرح توزیع سهام عدالت

مشمولان مرحله سوم طرح توزیع سهام عدالت، شامل کلیه شاغلین دستگاه‌های اجرایی و افراد تحت تکفل آنان؛ و بازنشستگان لشگری، کشوری و تأمین اجتماعی و افراد تحت تکفل آنان می‌باشد؛ که انجام این کار نیز در دو بخش صورت پذیرفته است.

- بخش اول با صدور و توزیع ۱۳,۰۰۵,۱۷۱ دعوت‌نامه انجام پذیرفت که منجر به ثبت نام ۱۲,۴۱۹,۳۶۲ نفر گردید.

- بخش دوم با صدور و توزیع بیش از ۱,۷۰۳,۱۳۴ دعوت‌نامه دنبال گردید که منجر به ثبت نام ۱,۴۷۸,۱۷۵ نفر شد.

۳-۱-۴- شناسایی مشمولان مرحله چهارم طرح توزیع سهام عدالت

در مرحله چهارم طرح توزیع سهام عدالت، ایثارگران (والدین، فرزندان و همسران شهدا)، جانبازان و آزادگان به‌عنوان جامعه هدف مورد شناسایی قرار گرفتند؛ که برای این منظور ۱,۳۶۵,۹۳۸ دعوت‌نامه صادر شد که منجر به ثبت نام ۱,۲۹۶,۰۱۴ نفر گردید.

۳-۱-۵- شناسایی مشمولان مراحل پنجم تا دهم (سایر گروه‌ها)

این مرحله شامل اقشار کم درآمدی است که براساس مصوبات ستاد مرکزی، توزیع سهام عدالت بین آنان انجام شده یا در حال انجام می‌باشد و تا پایان سال ۱۳۹۳، در مجموع برای ۲۵۸,۵۱۳ نفر شامل گروه‌های زیر دعوت‌نامه صادر و تعداد ۲۴۱,۳۴۵ نفر با مراجعه به شرکت‌های تعاونی شهرستانی ثبت نام شده‌اند که شامل گروه‌های ذیل می‌باشند:

- **مرحله پنجم:** زنان کارگر سرپرست خانوار (مشمول قانون کار)،
- **مرحله ششم:** خدام مساجد، حسینیه‌ها و امام زاده‌ها،

۱-مشمولان مرحله اول و دوم (در بخش اول و در بخش تکمیلی) طرح توزیع سهام عدالت، مشمول تخفیف قانونی ۵۰ درصدی می‌باشند و هر یک از افراد مزبور که دارای دعوت‌نامه سهام عدالت بوده‌اند، با مراجعه به شرکت‌های تعاونی و ثبت نام نهایی مشمول ۵۰ درصد تخفیف در بهای سهام واگذار شده گردیده‌اند.

- مرحله هفتم: طلاب حوزه‌های علمیه سراسر کشور،
- مرحله هشتم: بیماران خاص (هموفیلی، ام اس، تالاسمی و دیالیزی)،
- مرحله نهم: کارکنان ستادهای نماز جمعه، و
- مرحله دهم: خبرنگاران.

۶-۱-۳- شناسایی مشمولان مراحل یازده تا نوزدهم (گروه‌های عمومی)

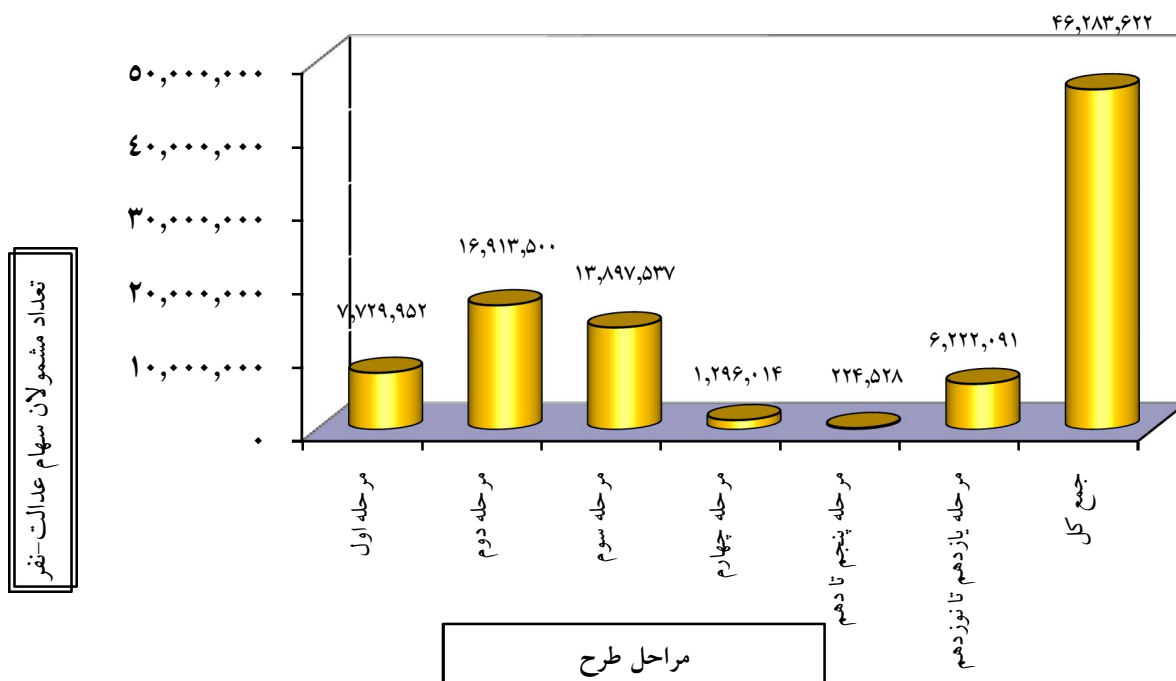
در مراحل یازده تا هجدهم که شامل گروه‌های عمومی می‌باشد، برای ۱۰,۶۱۶,۶۳۹ نفر شامل گروه‌های زیر دعوتنامه صادر و در مجموع تعداد ۶,۲۲۲,۰۹۱ نفر با مراجعه به شرکت‌های تعاونی شهرستانی ثبت نام شده‌اند. سایر گروه‌ها شامل موارد ذیل می‌باشند:

- مرحله یازدهم: کارکنان نهادهای دست‌اندرکار امر شناسایی و واگذاری سهام عدالت،
- مرحله دوازدهم: قالیبافان،
- مرحله سیزدهم: فعالان قرآنی،
- مرحله چهاردهم: مددجویان تحت پوشش مراکز مراقبت از زندانیان آزاد شده،
- مرحله پانزدهم:
- مرحله شانزدهم: مددجویان و کارکنان مؤسسات خیریه،
- مرحله هفدهم: تاکسیرانان و اتوبوسرانان شهری،
- مرحله هجدهم: افراد کم درآمدی که در مراحل قبلی مشمول نشده‌اند از جمله خوداظهاران و درخواستهای مردمی، و
- مرحله نوزدهم: کارگران فصلی و ساختمانی.

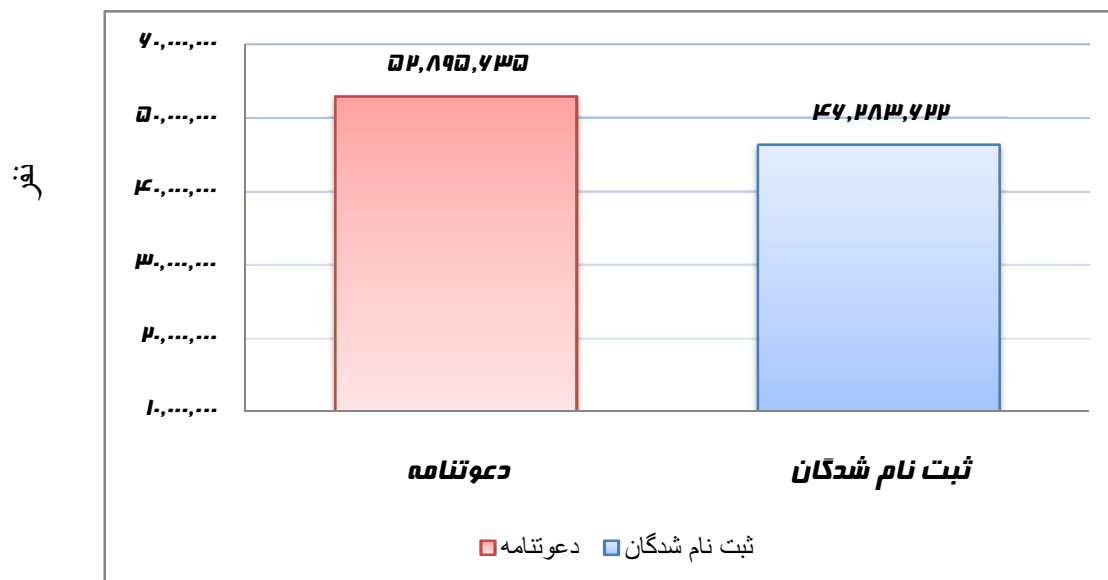
باتوجه به مطالب مذکور در مجموع و به موجب مصوبه‌های ستاد مرکزی توزیع سهام عدالت تا پایان سال ۱۳۹۳، برای ۵۲,۸۹۵,۶۳۵ نفر از مشمولان طرح توزیع سهام عدالت دعوتنامه صادر و توزیع شده است که از تعداد مذکور ۴۶,۲۸۳,۶۲۲ نفر ثبت نام شده‌اند.

خلاصه اطلاعات مرتبط با شناسایی مشمولان طرح توزیع سهام عدالت، جامعه هدف و مراحل انجام کار به شرح نمودارهای (۳-۱) و (۳-۲) و جدول ۳-۱، قابل ملاحظه است.

نمودار (۱-۳): تعداد مشمولان شناسایی شده و ثبت نام شده طرح توزیع سهام عدالت به تفکیک مراحل مختلف طرح تا پایان سال ۱۳۹۳

نمودار (۲-۳): تعداد مشمولان شناسایی شده طرح توزیع سهام عدالت به تفکیک وضعیت شناسایی مشمولان
تا پایان سال ۱۳۹۳

جدول شماره ۱-۳: وضعیت شناسایی مشمولان طرح توزیع سهام عدالت به تفکیک جامعه هدف و مراحل انجام کار تا پایان سال ۱۳۹۳

ردیف	مرحله اقدام	بخش	سال اقدام	مشمولان	صدور دعوتنامه	تعداد ثبت نام شدگان شرکت های تعاونی سهام عدالت
۱	اول	اول	۱۳۸۵	مشمولان طرح شهیدرجائی - مددجویان کمیته امداد و بهزیستی - رزمندگان فاقد شغل	۴,۹۸۱,۵۱۴	۴,۵۲۹,۴۶۳
		تکمیلی	۱۳۸۷		۳,۶۵۵,۵۷۲	۳,۲۰۰,۴۸۹
مجموع						
۲	دوم	اول	۱۳۸۶	روستائیان و عشایر فاقد شغل و کم درآمد	۵,۶۰۶,۰۲۰	۵,۵۵۳,۲۸۹
		تکمیلی	۱۳۸۷	کلیه روستائیان و عشایر	۱۱,۷۰۳,۱۳۴	۱۱,۳۶۰,۲۱۱
مجموع						
۳	سوم	اول	۱۳۸۶	شاغلین دستگاههای اجرایی، بازنشستگان کشوری، لشگری، تأمین اجتماعی و کارکنان شاغل شهرداری ها	۱۳,۰۰۵,۱۷۱	۱۲,۴۱۹,۳۶۲
		تکمیلی	۱۳۸۷-۸		۱,۷۰۳,۱۳۴	۱,۴۷۸,۱۷۵
مجموع						
۴	چهارم	-	۱۳۸۷	ایثارگران: والدین، فرزندان و همسر شهید - جانبازان و آزادگان	۱,۳۶۵,۹۳۸	۱,۲۹۶,۰۱۴
۵	سایر گروهها		۱۳۸۷	زنان کارگر سرپرست خانوار (مشمول قانون کار)	۸,۴۱۱	۶,۵۹۷
۶			۱۳۸۷	خدام مساجد، حسینیه ها و امام زاده ها	۳۳,۵۷۱	۳۰,۶۳۲
۷			۱۳۸۷	طلاب حوزه های علمیه سراسر کشور	۱۸۱,۶۹۱	۱۶۲,۳۲۴
۸			۱۳۸۷	بیماران خاص (هموفیلی، ام اس، تالاسمی و دیالیزی)	۱۵,۰۸۶	۱۰,۴۰۱
۹			۱۳۸۷	کارکنان ستادهای نماز جمعه	۸,۶۱۹	۶,۲۷۱
۱۰			۱۳۸۷	خبرنگاران	۱۱,۱۳۵	۸,۳۰۳
مجموع						
۱۱	گروههای عمومی		۱۳۸۷	کارکنان نهادهای دست اندر کار امرشناسایی و واگذاری سهام عدالت	۱۰,۶۱۶,۶۳۹	۶,۲۲۲,۰۹۱
۱۲			۱۳۸۸	قالیباغان		
۱۳			۱۳۸۸	فعالان قرآنی		
۱۴			۱۳۸۸	مددجویان تحت پوشش مراکز مراقبت از زندانیان آزاد شده		
۱۵			۱۳۸۸	زنان سرپرست خانوار بی بضاعت		
۱۶			۱۳۸۸	مددجویان و کارکنان مؤسسات خیریه		
۱۷			۱۳۸۸-۱۳۸۹	تاکسیرانان و اتوبوسرانان شهری		
۱۸			۱۳۸۸-۱۳۸۹	افرادکم درآمدی که در مراحل قبلی مشمول نشده اند از جمله خوداظهاران و درخواستهای مردمی		
۱۹			۱۳۹۱-۱۳۸۹	کارگران فصلی و ساختمانی		
مجموع						
				جمع کل	۵۲,۸۹۵,۶۳۵	۴۶,۲۸۳,۶۲۲

۲-۳- شرکت‌های واگذار شده در قالب «طرح توزیع سهام عدالت» تا پایان سال ۱۳۹۳

فهرست و درصد سهام شرکت‌های قابل واگذاری در قالب «طرح توزیع سهام عدالت» بر مبنای مصوبات دولت و ستاد مرکزی توزیع سهام عدالت تعیین گردیده است. در این خصوص مهمترین اقدامات صورت گرفته به شرح ذیل می‌باشد:

- با استناد به ماده (۳۴) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، حدود ۴۰ درصد از مجموع ارزش سهام بنگاه‌های فعال در صنایع مختلف کشور طی چند مرحله به طرح توزیع سهام عدالت تخصیص یافته است. در این راستا در مرحله اول (۱۴) شرکت و در مرحله دوم سهام (۳۶) شرکت وارد سبد سهام عدالت گردید. لیکن طی سالهای گذشته تغییراتی از طریق اصلاح یا تغییر در تصمیمات هیأت محترم وزیران از طریق حذف و اضافه شدن برخی شرکتها (در مرحله سوم ضمن افزایش درصد سهام قابل تخصیص (۸) شرکت از شرکت‌های مراحل قبل، (۶) شرکت دولتی دیگر نیز به سبد سهام عدالت اضافه شده است)، افزایش و کاهش درصد و میزان سهام برخی شرکت‌ها و قطعی شدن قیمت برخی از آنها در هیأت واگذاری و ... صورت گرفته است. تا این مرحله مجموع تعداد شرکت‌های سبد سهام عدالت به ۶۰ شرکت رسیده است. لازم به ذکر است سهم شرکت‌های مربوط به صنایع «نفتی» و «پتروشیمی» بیشتر از سایر صنایع در سبد مذکور می‌باشد. در سبد سهام عدالت تغییرات ایجاد شده به شرح زیر می‌باشد:

- شرکت‌های «پالایش نفت تهران»، «بیمه دانا»، «پالایش نفت اصفهان»، «توزیع گاز ایران»، «غله و خدمات بازرگانی مناطق پنج گانه»، به شرکت‌های قبلی اضافه گردید. (۵ شرکت)

- شرکت‌های «ملی گاز ایران»، «پالایش نفت آبادان»، «پالایش نفت شازند اراک»، «تولید نیروی برق سبز منجیل» و «تولید نیروی برق بیستون»، «سرمایه‌گذاری صنایع برق و آب صبا» و «تولید برق شیروان» حذف گردید. (۷ شرکت)

- سهام شرکت «هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران» از ۴۰ درصد به ۳۰ درصد کاهش یافت و مجدداً از ۳۰ درصد به ۴۰ درصد افزایش یافت.

- سهام شرکت‌های توزیع گاز ایران، پایانه‌های صادراتی نفتی ایران و ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران از سبد سهام عدالت حذف و مجدداً سهام شرکت‌های پالایش نفت آبادان، پالایش نفت شازند اراک و ملی حفاری ایران به آن اضافه گردید.

لازم به ذکر است در جدول شماره ۲-۳ فهرست شرکت‌های واگذار شده در قالب طرح توزیع سهام عدالت که در برگیرنده درصد واگذاری شرکتها نیز می‌باشد، ارائه شده است.

- با اقدامات انجام شده درخصوص تعیین و تکمیل شرکت‌های واگذار شده در قالب طرح توزیع سهام عدالت تا پایان سال ۱۳۹۳، کل یا بخشی از سهام تعداد ۶۰ شرکت به ارزش برآوردی ۴۲۸,۰۰۰ میلیارد ریال به منظور بهره‌مندی حدود ۴۸ میلیون نفر از مشمولان سهام عدالت مشخص شده است^۱. لازم به ذکر است طی دوره مورد بررسی در راستای تکمیل و خاتمه فرآیند طرح توزیع سهام عدالت، ارزش سهام ۴۹ شرکت به صورت قطعی تعیین قیمت شد و قیمت‌گذاری سهام ۱۱ شرکت به سال بعد موکول گردید.

- پرتفوی سهام عدالت با اقدامات کارشناسی فراوان و دغدغه مسئولین امر و تلاش کارگزاران نظام در راستای اجرای طرح مذکور برای افراد مشمول در این طرح (شش دهک از پایین‌ترین دهک‌های درآمدی جامعه) تشکیل شده است؛ که از یک سو بستر مناسبی برای ایجاد درآمد و ثروت برای اقشار آسیب پذیر جامعه، فراهم نموده و از سوی دیگر با واگذاری بخشی از بنگاه‌های دولتی به مشمولین طرح، گام مهمی در کاهش تصدی‌گری دولت و کاهش هزینه‌های دولتی بر می‌دارد.

۱- از رقم یاد شده مبلغ ۳۰۰,۸۷۰ میلیارد ریال از ۴۹ شرکت تا پایان سال ۱۳۹۳ به صورت قطعی به طرح توزیع سهام عدالت تخصیص یافته است. مابقی شرکت‌های موجود در سبد، در حال ارزشگذاری می‌باشند.

جدول شماره ۲-۳: فهرست شرکت‌های واگذار شده در قالب طرح توزیع سهام عدالت، دربرگیرنده درصد واگذاری تا پایان سال ۱۳۹۳

ردیف	نام شرکت	درصد سهام تخصیص یافته به سهام عدالت	تعداد فعلی سهم (پس از افزایش سرمایه) متعلق به سهام عدالت	ردیف	نام شرکت	درصد سهام تخصیص یافته به سهام عدالت	تعداد فعلی سهم (پس از افزایش سرمایه) متعلق به سهام عدالت	نام شرکت	درصد سهام تخصیص یافته به سهام عدالت	تعداد فعلی سهم (پس از افزایش سرمایه) متعلق به سهام عدالت
۱	الومینوم ایران- ایرالکو	۳۰	۱۸۲,۲۲۵,۱۰۰	۲۴	کارخانجات مخابراتی ایران	۳۵	۲۱,۴۹۰,۰۰۰	دخانیات ایران	۴۰	۳,۴۷۳,۴۸۰
۲	ایران خودرو	۱	۹۶,۰۰۰,۰۰۰	۲۵	کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران	۲۴	۲,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰	ساختمان سد و تأسیات آبیاری سایر	۴۹	۲۸۵,۹۶۹,۶۴۰
۳	بانک تجارت	۴۰	۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۶	گل گهر	۱۱	۱,۰۹۰,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه‌گذاری صنایع آب و برق صبا	۴۹	از پرتفو سهام عدالت حذف شد
۴	بانک صادرات ایران	۴۰	۲۳,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۷	مخابرات ایران	۲۰	۹,۱۷۴,۷۳۱,۱۳۰	شهر صنعتی البرز	۲۳	۸,۵۷۹
۵	بانک ملت	۳۰	۹,۹۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۸	مدیریت پروژه‌های نیروگاهی ایران- مپنا	۲۶	۲,۵۵۷,۰۳۱,۹۴۵	شهر صنعتی رشت	۲۹	۱۸۵,۲۵۰
۶	پارس سوپرج	۴۶	۱۱۳,۷۵۳,۶۶۹	۲۹	ملی صنایع مس ایران	۳۷	۱۲,۹۲۵,۳۸۴,۲۵۲	شهر صنعتی کاوه	۲۱	۲۱,۳۷۵
۷	پالایش نفت بندر عباس	۴۰	۵,۵۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۰	نیرو ترانس	۳۱	۷۳,۶۸۰,۰۰۰	غله و خدمات بازرگانی منطقه ۱	۹۵	۷,۷۲۲,۹۷۴
۸	پالایش نفت تهران	۹۰	۵۵,۰۹۸,۰۰۰	۳۱	بیمه دانا	۵۵	۵۶,۰۳۶,۱۳۴	غله و خدمات بازرگانی منطقه ۲	۹۵	۲,۳۸۴,۷۳۳
۹	پالایش نفت شیراز	۴۰	۴۱۱,۰۱۹,۴۴۰	۳۲	پالایش نفت کرمانشاه	۴۰	۵۹,۹۵۱,۴۴۰	غله و خدمات بازرگانی منطقه ۳	۹۵	۲,۰۳۸
۱۰	پالایش نفت اصفهان	۴۰	۱,۶۶۴,۹۰۳,۲۴۰	۳۳	پالایش نفت لاوان	۴۰	۴۵۷,۳۶۸,۶۴۰	غله و خدمات بازرگانی منطقه ۴	۹۵	۴۳۲,۷۲۵
۱۱	پالایش نفت تبریز	۴۰	۷۷۶,۸۴۲,۲۰۰	۳۴	پایانه‌های صادراتی مواد نفتی	۴۰	از پرتفو سهام عدالت حذف شد	غله و خدمات بازرگانی منطقه ۵	۹۵	۲۱۹,۸۹۱
۱۲	پتروشیمی مارون	۳۰	۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۵	پتروشیمی ارومیه	۳۰	۳۶,۰۰۰,۰۰۰	مشانیر	۴۲	۵۰,۴۴۶
۱۳	پست بانک	۲۵	۱۴۰,۲۸۵,۷۵۰	۳۶	پتروشیمی بندر امام	۳۰	۳,۹۳۰,۹۰۰,۰۰۰	مگا موتور	۷	۱۳۵,۷۱۴,۲۹۰
۱۴	چادرملو	۲۱	۲,۴۸۴,۶۰۰,۰۰۰	۳۷	پتروشیمی بوعلی سینا	۳۰	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	ملی حفاری ایران	۴۰	درصد واگذاری تغییر و اضافه شده است
۱۵	حمل و نقل پتروشیمی	۲۹	۵۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۸	پتروشیمی بیستون	۳۰	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	ملی پخش فراورده‌های نفتی	۴۰	از پرتفو سهام عدالت حذف شد
۱۶	سایپا	۱	۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳۹	پتروشیمی تبریز	۱۰	۴۹۸,۲۰۰,۰۰۰	صنایع پتروشیمی خلیج فارس (هلدینگ)	۴۰	۹,۹۱۵,۴۴۵,۵۷۶
۱۷	سرمایه‌گذاری توسعه صنعتی ایران	۲۳	۲۲۷,۹۸۳,۹۴۷	۴۰	پتروشیمی خوزستان	۳۰	۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰	نیروگاه سیکل ترکیبی یزد	جایگزین شرکت‌های ردیف ۴۶ و ۴۹ شده‌اند	
۱۸	سرمایه‌گذاری رنا	۵	۱۳۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۱	پتروشیمی شهید تند گویان	۱۰	۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰	مدیریت تولید برق یزد		
۱۹	سیمان داراب	۵۰	۱۸۷,۵۰۰,۰۰۰	۴۲	پتروشیمی فجر	۳۰	۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰	پالایش نفت آبادان	۴۰	درصد از سهام شرکت مجدد به سید سهام عدالت واگذار شد
۲۰	سیمان دشتستان	۳۴	۱۹۳,۷۹۹,۹۶۲	۴۳	پتروشیمی جم	۱۵	۷۲۰,۰۰۰,۰۰۰	پالایش نفت شازند اراک	۳۰	درصد از سهام شرکت مجدد به سید سهام عدالت واگذار شد
۲۱	فولاد آلیاژی ایران	۳۹	۷۵۰,۹۲۳,۸۰۰	۴۴	هوابیمایی جمهوری اسلامی ایران	۴۰	۱,۵۶۲,۸۷۴,۰۰۰	ملی گاز ایران	از پرتفو سهام عدالت حذف شد	
۲۲	فولاد خوزستان	۳۰	۶۵۷,۶۰۰,۰۰۰	۴۵	توزیع گاز ایران	۴۰	از پرتفو سهام عدالت حذف شد	تولید نیروی برق بیستون	از پرتفو سهام عدالت حذف شد	
۲۳	فولاد مبارکه اصفهان	۳۰	۱۰,۸۶۸,۹۷۶,۶۰۸	۴۶	تولید برق شیروان	۹۵	از پرتفو سهام عدالت حذف شد	تولید نیروی برق سبز منجیل	از پرتفو سهام عدالت حذف شد	

۳-۳- تقسیم سهام واگذار شده به طرح «توزیع سهام عدالت»، به طور مستقیم بین شرکتهای سرمایه‌گذاری استانی

به موجب ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی «سهام عدالت» موضوع مواد (۳۴) تا (۳۸) قانون «اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»، «سهام عدالت» می‌بایست به صورت مستقیم به شرکتهای سرمایه‌گذاری استانی واگذار شود^۱. برابر ضوابط موجود سهام مزبور در توثیق سازمان خصوصی‌سازی خواهد بود که متناسب با کسر تخفیفات قانونی و اقساط پرداختی از توثیق خارج خواهد شد. تا پایان سال ۱۳۹۳ علاوه بر تخفیف ۵۰ درصدی در بهای واگذاری «سهام عدالت» به دو دهک اول، مبلغ ۱۲۷،۷۴۰ میلیارد ریال به عنوان اقساط به حساب خزانه واریز شده است.

لازم به ذکر است بمنظور تحقق کامل واگذاری سهام عدالت، علاوه بر لزوم پرداخت مطالبات دولت (بابت اقساط سهام عدالت)، بایستی مواردی از قبیل نهایی شدن تعداد مشمولان سهام عدالت هر استان و قطعی شدن قیمت کلیه سهام شرکتهای سرمایه‌پذیر پرتفوی سهام عدالت تعیین تکلیف شود.

در این راستا و به منظور برون رفت از وضعیت موجود و ساماندهی سهام عدالت و بر اساس آسیب شناسی و بررسی‌های کارشناسانه انجام شده، نقاط ضعف، معضلات و مشکلاتی که مانع تحقق کامل اهداف طرح می‌باشد شناسایی و پیش نویس لایحه اصلاح مواد (۳۴) تا (۳۸) قانون «اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در هیأت محترم دولت در حال جمع بندی می‌باشد. امید است باوجود گستردگی مباحث مطروحه، در آینده نزدیک لایحه مذکور نهایی و به مجلس محترم شورای اسلامی تقدیم گردد. بدیهی است با تصویب لایحه، گامهای موثری در جهت ساماندهی طرح توزیع سهام عدالت برداشته خواهد شد.

۳-۴- وصول اقساط معوق سهام عدالت

باتوجه به تکلیف سازمان خصوصی‌سازی جهت وصول اقساط سهام واگذار شده به طرح توزیع سهام عدالت و واریز آن به حساب خزانه؛ و با عنایت به اینکه موضوع مزبور عموماً با تأخیر از سوی شرکتهای سرمایه‌پذیر مواجه می‌گردد، وصول اقساط معوق سهام عدالت از طریق ماده (۴۸) قانون

^۱ - باتوجه به تبصره (۱) ماده (۳۴) قانون «اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»، نقل و انتقال سهام یاد شده به «شرکت سرمایه‌گذاری استانی» از شمول مالیات نیز معاف است.

محاسبات در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور به عنوان اهرم لازم در اختیار این سازمان قرار گرفت. در این خصوص در سال مذکور اقدامات زیر صورت گرفت:

• طی سال ۱۳۹۳، مبلغ ۳۶،۸۳۷ میلیارد ریال از سود سهام عدالت وصول گردیده است؛ و مبلغ ۳۷،۳۲۶ میلیارد ریال به حساب درآمد عمومی خزانه (حساب ۱۶۴) واریز شده است (ما به التفاوت مبلغ وصولی و مبلغ واریزی به خزانه بدین شرح می‌باشد: مبلغ ۲۶۰ میلیارد ریال از مبلغ واریزی به خزانه مربوط به وصولیهای ۱۳۹۲/۱۲/۲۸، واریز مبلغ ۳۷۶ میلیارد ریال توسط شرکت کارگزاری سهام عدالت به حساب سازمان خصوصی‌سازی بابت سود سهام عدالت مشمولینی که موفق به دریافت سود سهام خود نشده‌اند و واریز این مبلغ به حساب خزانه توسط این سازمان، مبلغ ۵۱ میلیارد ریال مربوط به پرداخت سود سهام دریافتی بابت افزایش سرمایه شرکت‌های شهر صنعتی رشت و ایران خودرو، مبلغ ۹۶ میلیارد ریال مربوط به انتقال سود سهام دریافتی از شرکت صنایع برق و انرژی صبا به دلیل حذف از پرتفوی سهام عدالت به حسابهای مربوطه).

• طی بازه زمانی مذکور، میزان وصولی از شرکت‌های سرمایه‌پذیر سهام عدالت بابت سود مصوب مجامع مربوط به عملکرد سال مالی ۱۳۹۲، مبلغ ۲۶،۷۶۴ میلیارد ریال و مانده مطالبات سررسید شده شرکت‌های مذکور پس از کسر اسناد دریافتنی مبلغ ۳۸،۹۰۰ میلیارد ریال می‌باشد. لازم به ذکر است سود مصوب مربوط به ۴ شرکت سرمایه‌پذیر سهام عدالت که مجمع عمومی مربوط به سال مالی ۱۳۹۳ خود را برگزار کرده‌اند، مبلغ ۱۰،۴۴۶ میلیارد ریال بوده است که از مبلغ مذکور ۱،۴۰۰ میلیارد ریال آن وصول و به حساب خزانه واریز شده است و برای واریز مبلغ ۹،۰۴۶ میلیارد ریال باقیمانده آن نیز تا پایان سال ۱۳۹۴ مهلت پرداخت دارند.

• مکاتبات لازم با سازمان امور مالیاتی جهت دریافت مطالبات سر رسید شده سهام عدالت با استفاده از پتانسیل ماده (۴۸) قانون محاسبات عمومی صورت پذیرفته است، بطوریکه اداره کل وصول و اجرای سازمان مذکور توانسته است با استفاده از اهرمهای قانونی نسبت به اخذ اسناد دریافتنی به مبلغ ۲۸۰۰ میلیارد ریال با احتساب جریمه تأخیر از شرکت مدیریت پروژه‌های نیروگاهی ایران (مپنا) و مبلغ ۵۹۶ میلیارد ریال از شرکت دخانیات اقدام نماید.

۵-۳- توزیع سود سهام شرکت‌های سرمایه‌پذیر طرح توزیع سهام عدالت میان مشمولان

فرآیند توزیع سود سهام فرآیندی پیچیده و زمان‌بر بوده است که پس از شناسایی مشمولان طرح، براساس انطباق تعداد مشمولان ثبت نام شده و تعداد مشمولان ابلاغ شده در تمام استان‌های کشور، قابلیت انجام یافت.

به موجب ماده (۶) آئین‌نامه اجرایی «توزیع سهام عدالت»، مطالبات دولت بابت اقساط سهام، می‌بایست از محل سود سالانه شرکت‌های واگذار شده تسویه شود. بنابراین تا پایان سال ۱۳۹۰ فقط سود سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ سهام عدالت بین مشمولان توزیع شده است.

همچنین مطابق تبصره (۱) ماده (۱۰۰) قانون برنامه پنجم توسعه مصوب ۱۵ دی ماه سال ۱۳۸۹، پرداخت هرگونه سود سهام عدالت تا سقف اقساط سررسید شده ممنوع می‌باشد. براین اساس و به‌منظور بازپرداخت مطالبات دولت بابت اقساط سهام واگذار شده، سود سهام عدالت مربوط به سال‌های مالی ۱۳۸۷ و پس از آن بین مشمولان سهام عدالت توزیع نشده است و تا زمان تسویه کامل مطالبات دولت و تا سقف اقساط سررسید شده، سود سهام عدالت بابت مطالبات دولت به حساب خزانه واریز می‌گردد و سودی بین دارندگان سهام عدالت توزیع نمی‌شود.

علاوه بر آن، با توجه به تبصره (۲) ماده (۶) آیین‌نامه مذکور، چنانچه میزان سودهای دریافتی هر سال تکافوی میزان اقساط دریافتی همان سال را ننماید، بدهی خریداران سهام از سود دریافتی سنوات بعد قابل تسویه خواهد بود.

جداول شماره ۳-۳ و ۳-۴ به ترتیب نشان‌دهنده وضعیت سود حاصل از عملکرد شرکت‌های سرمایه‌پذیر سهام عدالت از سال ۱۳۸۵ لغایت پایان سال ۱۳۹۳ و وضعیت تسویه بدهی مشمولین طرح یاد شده و سهام قابل آزادسازی تا پایان سال مذکور می‌باشد.

جدول شماره ۳-۳: وضعیت سود حاصل از عملکرد شرکت‌های سرمایه‌پذیر سهام عدالت و تخصیص‌های آن از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۳ (ارقام به میلیارد ریال)

تخصیص سود مصوب					سود مصوب مجامع عمومی شرکت‌ها (برای سهام عدالت)
جمع کل	پرداختی به مشمولین طرح	مشارکت در افزایش سرمایه شرکت‌های سرمایه‌پذیر	مانده طلب سود از شرکت‌های سرمایه‌پذیر	واریزی به خزانه به عنوان قسط	
۱۳,۸۴۰	۱۳,۸۴۰	۳۴,۷۴۲	۵۳,۰۶۸	۱۲۷,۷۴۰	۲۲۸,۵۲۱

درخصوص جدول فوق لازم به ذکر است اختلاف اندک در سود مصوب و تخصیص آن به دلیل سود حاصل از سپرده‌گذاری در کارگزاری‌های سهام عدالت و هزینه‌های اجرای طرح است.

جدول شماره ۳-۴: وضعیت تسویه بدهی مشمولین سهام عدالت و سهام قابل آزادسازی تا پایان سال ۱۳۹۳

مبلغ واگذاری (قطعی و غیرقطعی)	تخفیفات دهکهای اول و دوم	مانده تخفیفات اعمال نشده	تخفیفات اعمال شده	اقساط سررسید شده تا پایان سال ۱۳۹۲	واریز به خزانه بابت قسط	جمع پرداختی به خزانه و تخفیفات اعمال شده متناسب با آن	میانگین درصد سهام قابل آزادسازی
۴۲۸,۷۲۵	۷۵,۰۰۰	۴۷,۹۱۵	۲۷,۰۸۵	۱۳۲,۵۵۷	۱۲۷,۷۴۰	۱۵۴,۸۲۵	٪۳۱,۸۰

بنابراین با توجه به جدول فوق تا پایان سال ۱۳۹۳، حدود ۳۲ درصد از سهام واگذارشده به مشمولین طرح توزیع سهام عدالت قابل آزادسازی بوده است.

۳-۶- آزادسازی سهام شرکت‌های واگذار شده به شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی به نسبت دریافت اقساط سهام عدالت مربوط به هر استان

طی سال ۱۳۹۳، همچون سال گذشته موضوع آزادسازی سهام شرکت‌های واگذار شده به شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی به میزان اقساط وصول شده و به تناسب تخفیفات موضوع بند (الف) ماده (۳۴) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، در دستور کار سازمان خصوصی‌سازی قرار گرفت؛ و به منظور فراهم شدن بستر آزادسازی سهام عدالت، پیگیری‌های لازم جهت پذیرش شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی در بورس صورت پذیرفته است. همچنین با توجه به آسیب شناسی‌های انجام شده، بررسی‌های لازم

درخصوص رفع مشکلات پذیرش شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی در بورس و فرابورس و قطعی شدن قیمت سهام کلیه شرکت‌های سرمایه‌پذیر پرتفوی سهام عدالت انجام یافته است. آسیب‌شناسی‌های مذکور منجر به ارائه «**لایحه اصلاح مواد ۳۴ تا ۳۸ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی**» توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی به هیأت‌وزیران گردید. براساس لایحه مذکور مقرر شد با ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله (ETF)^۱، مشکل عدم پذیرش شرکت‌های سرمایه‌گذاری در بورس مرتفع و نسبت به شفاف سازی مواردی از قبیل :

- تکمیل و اتمام فرآیند شناسایی و ثبت نام نهایی مشمولین سهام عدالت.
 - تعیین تکلیف وضعیت و سهام شرکت‌های واگذار شده به سهام عدالت.
 - تبیین راهکارهای اجرایی قیمت‌گذاری شرکت‌های سهام عدالت.
 - تعیین ارکان اصلی مدیریت سهام عدالت و ...
- گامهای موثری برداشته شود و موضوع آزادسازی و خروج سهام از وثیقه با تخفیفات قانونی و اقساط پرداختی، قابلیت اجرا پیدا کند.

۱- Exchange –Traded Fund

۴- سایر اقدامات

۴-۱- اهم اقدامات انجام یافته در راستای قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور

۴-۱-۱- فروش سهام، سهم الشرکه، حقوق مالکانه، حق بهره برداری و مدیریت دولت در بنگاههای گروه (۱) و (۲)، شرکت مادر تخصصی (هلدینگ) خلیج فارس، فروش حقوق مالکانه و حق بهره برداری معادن در حال بهره برداری فعال و غیر فعال و باطله های قابل فروش در معادن متعلق به دولت و شرکتها و سازمانهای دولتی (از جمله سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران) به بخشهای خصوصی و تعاونی (با اولویت تعاونی) و واریز منابع حاصله از واگذاریهای به حساب ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۲، موضوع جزء (الف) تبصره (۳) ماده واحده اقدامات صورت پذیرفته درخصوص این بند در سال ۱۳۹۳ به شرح زیر می باشد:

• از مبلغ ۴۳،۲۱۰ میلیارد ریال مربوط به فروش سهام، سهم الشرکه، حقوق مالکانه، حق بهره برداری و مدیریت دولت در بنگاههای گروه (۱) و (۲)، ۴۲،۵۰۹ میلیارد ریال متعلق به بنگاههای گروه (۱) و ۷۰۱ میلیارد ریال مربوط به بنگاههای گروه (۲) می باشد.

• هیچگونه سهامی متعلق به شرکت «هلدینگ خلیج فارس» در دوره زمانی مورد نظر فروش نرفته است.

• از محل منابع حاصل از واگذاریها، ارزشی معادل ۷،۱۶۹ میلیارد ریال به حساب ۲۴۱ خزانه موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۲ واریز شده است. لازم به ذکر است علاوه بر این مبلغ، ارزشی معادل ۱۱۷،۱۸۵ میلیارد ریال بابت دریافت اقساط و ثمن نقدی فروش سهام سالهای قبل و سود سهام عدالت به حساب درآمد عمومی خزانه (حساب ۱۶۴ موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۱) و همچنین ارزشی معادل ۹،۳۳۵ میلیارد ریال به سایر حسابهای خاص خزانه (سایر حسابهای موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۱) واریز گردیده است.

• در راستای آماده سازی شرکتها برای واگذاری، قیمت و شرایط واگذاری تعداد ۵۷ بنگاه به همراه ۲ باب ساختمان دولتی (انتقال یافته از شرکت ساختمان و خدمات نوساز)، ۴ ملک متعلق به شرکت توسعه اماکن

ورزشی، املاک شرکت سنگ آهن شرق ایران و ۳ جایگاه سوخت استان گلستان توسط هیأت واگذاری تصویب و آماده واگذاری شده است.

۲-۱-۴- انتشار اوراق سهام جایگزین، در صورت عدم دریافت اسناد بنگاه‌های مشمول واگذاری ظرف یک ماه پس از درخواست، با تصویب هیأت وزیران، موضوع جزء (هـ) تبصره (۳) ماده واحده

اقدامات صورت پذیرفته درخصوص این بند در سال ۱۳۹۳ به شرح زیر می‌باشد:

با توجه به استنکاف سازمان تأمین اجتماعی از استرداد اوراق سهام موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۴۳۰۱/۲۶۱۹۲۲ مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۶ هیأت محترم وزیران، این سازمان طی نامه شماره ۱۰/۳۱۲۹ مورخ ۱۳۹۳/۰۲/۱۵ مصوبه پیشنهادی را در راستای انتشار اوراق سهام جایگزین شرکت‌های «پالایش نفت بندر عباس»، «پالایش نفت لاوان» و «قطارهای مسافربری رجا» جهت استحضار وزیر محترم وزارت متبوع ارسال نموده است. همچنین وزیر محترم وزارت متبوع طی نامه‌های شماره ۲۶۳۲۱ مورخ ۱۳۹۳/۰۲/۲۴ و شماره ۷۸۷۹۹ مورخ ۱۳۹۳/۰۵/۱۸ عنوان معاون اول محترم رئیس‌جمهور در خصوص تعیین تکلیف سهام شرکت‌های مذکور و عدم استرداد سهام آنها از سوی «سازمان تأمین اجتماعی»، مواردی را مطرح و پیش‌نویس تصویب نامه هیأت وزیران پیرامون این موضوع و مجاز بودن سازمان خصوصی‌سازی برای انتشار اوراق سهام جایگزین شرکت‌های یاد شده را جهت تصویب ارسال نموده‌اند که تاکنون مصوبه‌ای پیرامون این موضوع صادر نشده است. علی‌ایحال این سازمان پیگیری‌های لازم را در خصوص موضوع مذکور انجام خواهد داد.

۳-۱-۴- وصول سود سهام عدالت تقسیم شده مصوب مجامع عمومی بنگاه‌های واگذار شده بابت طرح توزیع سهام عدالت تا تسویه کامل اقساط و واریز آن به حساب خزانه و وصول اقساط معوق سهام عدالت و سایر شرکت‌های واگذار شده از طریق ماده (۴۸) قانون محاسبات عمومی، موضوع جزء (ز) تبصره (۳) ماده واحده

اقدامات صورت پذیرفته درخصوص این بند در سال ۱۳۹۳ به شرح زیر می‌باشد:

• طی سال ۱۳۹۳، مبلغ ۳۶،۸۳۷ میلیارد ریال از سود سهام عدالت وصول گردیده است؛ و مبلغ ۳۷،۳۲۶ میلیارد ریال به حساب درآمد عمومی خزانه (حساب ۱۶۴) واریز شده است (ما به التفاوت مبلغ وصولی و مبلغ واریزی به خزانه بدین شرح می‌باشد: مبلغ ۲۶۰ میلیارد ریال از مبلغ واریزی به خزانه مربوط به وصولی‌های ۱۳۹۲/۱۲/۲۸، مبلغ ۳۷۶ میلیارد ریال توسط شرکت کارگزاری سهام عدالت به حساب سازمان خصوصی‌سازی بابت سود سهام عدالت مشمولینی که موفق به دریافت سود سهام خود نشده‌اند و واریز این

مبلغ به حساب خزانه توسط این سازمان، مبلغ ۵۱ میلیارد ریال مربوط به پرداخت سود سهام دریافتی بابت افزایش سرمایه شرکتهای شهر صنعتی رشت و ایران خودرو و مبلغ ۹۶ میلیارد ریال مربوط به انتقال سود سهام دریافتی از شرکت صنایع برق و انرژی صبا به حسابهای مربوط، به دلیل حذف از پرتفوی سهام عدالت می باشد).

• طی بازه زمانی مذکور، میزان وصولی از شرکتهای سرمایه پذیر سهام عدالت بابت سود مصوب مجامع مربوط به عملکرد سال مالی ۱۳۹۲، مبلغ ۲۶،۷۶۴ میلیارد ریال و مانده مطالبات سررسید شده شرکتهای مذکور پس از کسر اسناد دریافتنی مبلغ ۳۸،۹۰۰ میلیارد ریال می باشد. لازم به ذکر است سود مصوب مربوط به ۴ شرکت سرمایه پذیر سهام عدالت که مجمع عمومی مربوط به سال مالی ۱۳۹۳ خود را برگزار کرده اند، مبلغ ۱۰،۴۴۶ میلیارد ریال بوده است که از مبلغ مذکور ۱،۴۰۰ میلیارد ریال آن وصول و به حساب خزانه واریز شده است و برای واریز مبلغ ۹،۰۴۶ میلیارد ریال باقیمانده آن نیز تا پایان سال ۱۳۹۴ مهلت پرداخت باقی است.

• مکاتبات لازم با سازمان امور مالیاتی جهت دریافت مطالبات سررسید شده سهام عدالت و سایر شرکتهای واگذار شده با استفاده از پتانسیل ماده (۴۸) قانون محاسبات عمومی صورت پذیرفته است، بطوریکه اداره کل وصول و اجرای سازمان مذکور توانسته است با استفاده از اهرمهای قانونی نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

- اخذ اسناد دریافتنی به مبلغ ۲،۸۰۰ میلیارد ریال با احتساب جریمه تأخیر از شرکت مدیریت پروژه های نیروگاهی ایران (مپنا) و مبلغ ۵۹۶ میلیارد ریال از شرکت دخانیات (مربوط به سهام عدالت).
- اخذ مبلغ ۲۴ میلیارد ریال از شرکت مهندسی و ساخت تأسیسات دریایی ایران، مبلغ ۲ میلیارد ریال از شرکت احداث تأسیسات انتقال نیرو (اتانیر) و مبلغ ۱/۳ میلیارد ریال از شرکت تهران نیرو (مربوط به سایر شرکتهای واگذار شده).

۴-۱-۴- اعلام اسامی بنگاههای در حال واگذاری و واگذار شده به صورت کنترلی به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به منظور نظارت بر فروش اموال یا دارایی های غیر جاری، و همچنین اخذ تسهیلات توسط بنگاههای مذکور، ارائه مجوز جهت هرگونه تغییرات در زمینه اساسنامه، سرمایه و همچنین ثبت هرگونه دخل و تصرف در اموال از جمله نقل و انتقال زمین و خرید و فروش و اجاره به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و ارائه مجوز جهت اعطای هرگونه تسهیلات بانکی به شرکتها، موضوع جزء (ح) تبصره (۳) ماده واحده

اقدامات انجام شده در این راستا طی بازه زمانی مورد نظر به شرح ذیل می باشد:

۱- لیست اسامی بنگاههای در حال واگذاری و واگذار شده به صورت کنترلی طی نامه شماره ۱۰/۲۹۶۱ مورخ ۱۳۹۳/۰۲/۱۵ و لیست تکمیلی طی نامه شماره ۱۰/۱۶۷۶۰ مورخ ۱۳۹۳/۰۷/۲۷ عنوان «سازمان ثبت اسناد و املاک کشور»؛ و طی نامه نامه شماره ۱۰/۲۹۶۰ مورخ ۱۳۹۳/۰۲/۱۵ و لیست تکمیلی طی نامه شماره ۱۰/۱۶۷۶۲ مورخ ۱۳۹۳/۰۷/۲۷ عنوان «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» ارسال شده است. همچنین فهرست بنگاههای مشمول واگذاری سال ۱۳۹۳ موضوع تصویب نامه شماره ۲۸۰۳۸ مورخ ۱۳۹۳/۰۲/۲۸ هیأت محترم واگذاری، طی نامه شماره ۲۰/۵۴۹۹ مورخ ۱۳۹۳/۰۳/۱۱ عنوان «اداره ثبت شرکتها و مؤسسات غیرتجاری»، ارسال شده است.

۲- طی مدت مذکور:

- (۵۷) مورد مجوز تغییر اساسنامه صادر شده است (۴۱ مورد مربوط به شرکتهای در حال واگذاری و ۱۶ مورد مربوط به شرکتهای واگذارشده).
- (۱۸) مورد مجوز تغییر سرمایه صادر شده است (۱۰ مورد مربوط به شرکتهای در حال واگذاری و ۸ مورد مربوط به شرکتهای واگذارشده).
- (۴۲) مورد مجوز اخذ تسهیلات و ضمانت نامه بانکی به نفع خریداران و گشایش اعتبار صادر شده است (مربوط به شرکتهای واگذارشده).
- (۲۳) مورد مجوز خرید و فروش اموال و دارایی صادر شده است (مربوط به شرکتهای واگذارشده).

۵-۱-۴- واریز یک دوازدهم مالیات و سود سهام پیش‌بینی شده در بودجه شرکتهای موجود در فهرست واگذاری سال ۱۳۹۳ تا زمان واگذاری و اخذ ثمن حاصل از فروش و ابلاغ قرارداد انتقال سهام توسط سازمان خصوصی‌سازی به خزانه-داری کل کشور و انتقال مبلغ مذکور در مقاطع سه ماهه به حساب ردیفهای درآمدی ۱۱۰۱۰۱ و ۱۳۰۱۰۱ جدول شماره (۵) قانون یاد شده توسط خزانه‌داری کل، موضوع جزء (ل) تبصره (۳) ماده واحده

طی سال ۱۳۹۳، تعداد ۹ مورد مکاتبه پیرامون ارائه اطلاعات مربوط به سهام باقیمانده شرکتهای قابل واگذاری سال ۱۳۹۳ و آخرین عملکرد آن منتهی به دوازده ماهه سال ۱۳۹۳ طی نامه شماره ۱۰/۶۸۵ مورخ ۱۳۹۴/۰۱/۲۳ عنوان سازمان امور مالیاتی کشور و رونوشت معاونت محترم نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور ارسال شده است.

۶-۱-۴- واگذاری سهام باشگاههای ورزشی دولتی از طریق مزایده و با رعایت قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی موضوع جزء (ع) تبصره (۳) ماده واحده

بر اساس مصوبات هیات واگذاری مقرر گردید هر یک از دو باشگاه استقلال و پرسپولیس با ارزش کل پایه دارایی قابل واگذاری به مبلغ ۲,۹۰۰ میلیارد ریال و از طریق مزایده واگذار شوند، که طی سال ۱۳۹۳ هر یک از دو باشگاه مذکور دو بار در تاریخهای ۱۳۹۳/۱۱/۲۷ و ۱۳۹۳/۱۲/۱۹ عرضه گردیدند، لیکن به دلیل دریافت نشدن پیشنهاد خرید برای هر یک از آن دو باشگاه، مزایده منجر به نتیجه نشد. در سال ۱۳۹۴ نیز فرآیند واگذاری دو باشگاه یاد شده از طریق مزایده ادامه یافت و دو نوبت مزایده در تاریخهای ۱۳۹۴/۰۲/۰۹ و ۱۳۹۴/۰۲/۲۹ برگزار شد، لیکن بدلیل عدم احراز اهلیت متقاضیان، مزایده‌ها برنده‌ای نداشت.

البته لازم به ذکر است کلیات خصوصی‌سازی «باشگاههای ورزشی» در کمیسیون ویژه «حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی» تصویب شد؛ و مقرر گردید در جلسه‌ای با حضور دستگاههای اجرایی ذی‌ربط، کلیات مذکور به یک قانون دائمی تبدیل شود.

همچنین سازمان خصوصی‌سازی طی نامه شماره ۱۰/۲۱۸۱۸ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۰۶ عنوان دستگاههای ذی‌ربط، مشخصات سرمایه‌گذاری به عمل آمده آن دستگاهها در باشگاههای فرهنگی و ورزشی دولتی به همراه میزان مشارکت و مستندات لازم را درخواست نموده است، که در پاسخ وزارتخانه های نفت، نیرو، جهاد

کشاورزی و همچنین سازمان گسترش و نوسازی اعلام نموده اند که در این خصوص سرمایه گذاری از طرف آن دستگاه انجام پذیرفته است.

۷-۱-۴- تسویه بدهی شرکتهای تابعه و وابسته وزارتخانه های نفت، نیرو، راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت به اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی تا سقف ۵۰.۰۰۰ میلیارد ریال با اعلام وزیر مربوطه و تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی با بدهی همان اشخاص بابت اقساط واگذاری به صورت جمعی خرجی از محل ردیفهای ۳۱۰۵۰۳ جدول شماره (۵) و ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره (۸) این قانون، موضوع جزء (ر) تبصره (۳) ماده واحده

• طی مصوبه شماره ۶۹۴۴۶/ت ۵۰۶۱۴ هـ مورخ ۱۳۹۳/۰۶/۲۰ هیأت محترم وزیران و به استناد این بند مقرر گردید رقم مندرج در مصوبه شماره ۳۹۹۱۱/ت ۵۰۰۶۸ هـ مورخ ۱۳۹۳/۰۴/۱۴ هیأت محترم وزیران پیرامون بدهی های قانونی شرکتهای تابعه و وابسته وزارت نیرو به اشخاص حقیقی و حقوقی و تعاونی از مبلغ ۵،۰۰۰ میلیارد ریال به مبلغ ۲۵،۰۰۰ میلیارد ریال افزایش یافته؛ تا این میزان طلب پس از اخذ تأییدیه های لازم؛ با بدهی همان اشخاص بابت اقساط واگذاری به صورت جمعی- خرجی از محل ردیفهای ۳۱۰۵۰۳ جدول شماره (۵) و ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره (۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۳، تسویه شود.

در این راستا این سازمان بدهیهای قانونی شرکتهای مدیریت شبکه برق ایران و توانیر را به اشخاص حقیقی و حقوقی و تعاونی با بدهی همان اشخاص بابت اقساط واگذاری سهام، جمعاً به مبلغ ۱۹،۱۶۰ میلیارد ریال طبق موافقتنامه شماره ۱۷۵۰۷۰ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۸ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهاتر نموده است.

• طی مصوبه شماره ۶۹۴۵۱/ت ۵۱۰۴۷ هـ مورخ ۱۳۹۳/۰۶/۲۰ هیأت محترم وزیران و به استناد این بند مقرر گردید بدهی های قانونی «وزارت راه و شهرسازی (شرکت ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور- مدیریت ساخت و توسعه راه های استان خراسان رضوی)» به اشخاص حقیقی و حقوقی و تعاونی تا سقف مبلغ ۴۰۰ میلیارد ریال با اعلام وزیر راه و شهرسازی با بدهی همان اشخاص بابت اقساط واگذاری به صورت جمعی- خرجی از محل ردیفهای ۳۱۰۵۰۳ جدول شماره (۵) و ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره (۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۳، پس از طی مراحل قانونی تسویه شود.

• طی مصوبه شماره ۷۲۳۳۲/ت ۵۱۰۷۵ هـ مورخ ۱۳۹۳/۰۶/۲۶ هیأت محترم وزیران و به استناد این بند، مقرر گردید بدهی های قانونی شرکت «ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور و سایر شرکتهای تابعه و وابسته به وزارت راه و شهرسازی» به اشخاص حقیقی و حقوقی و تعاونی تا سقف مبلغ ۱۶،۰۰۰ میلیارد ریال با اعلام وزیر راه و شهرسازی با بدهی همان اشخاص بابت اقساط واگذاری به صورت

جمعی - خرجی از محل ردیفهای ۳۱۰۵۰۳ جدول شماره (۵) و ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره (۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۳، پس از طی مراحل قانونی تسویه شود.

در این راستا این سازمان بدهیهای قانونی شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور و شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران را به اشخاص حقیقی و حقوقی و تعاونی با بدهی همان اشخاص بابت اقساط واگذاری سهام، جمعاً به مبلغ ۵۰۹۳۱ میلیارد ریال طبق موافقتنامه‌های شماره ۱۷۵۳۱۹ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۹ و شماره ۱۷۵۳۴۸ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۸ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهاتر نموده است.

• طی مصوبه شماره ۱۵۶۷۴۰/ت ۵۱۶۷۴ هـ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۰ هیأت محترم وزیران و به استناد این بند، مقرر گردید بدهی‌های قانونی شرکتهای تابعه و وابسته به وزارت نفت به اشخاص حقیقی و حقوقی و تعاونی تا سقف مبلغ ۵۰۰۰ میلیارد ریال بصورت هزینه‌ای با اعلام وزیر نفت با بدهی همان اشخاص بابت تهاتر قسمتی از مطالبات صندوق صنعت نفت (صندوق بازنشتگی، پس‌انداز و رفاه کارکنان صنعت نفت) از محل اعتبارات جزء (۱۰) ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره (۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۳، پس از طی مراحل قانونی تسویه شود.

در این راستا این سازمان بدهیهای صندوق بازنشتگی، پس‌انداز و رفاه کارکنان صنعت نفت را به اشخاص حقیقی و حقوقی و تعاونی با بدهی همان اشخاص بابت اقساط واگذاری سهام، جمعاً به مبلغ ۵۰۰۰ میلیارد ریال طبق موافقتنامه شماره ۱۷۴۴۵۵ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۷ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهاتر نموده است.

خلاصه عملکرد جزء (ر) تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور به شرح زیر است:

طی سال ۱۳۹۳، این سازمان مبلغ ۳۰،۰۹۱ میلیارد ریال از بدهی‌های قانونی شرکتهای تابعه و وابسته به وزارتخانه‌های موضوع این بند قانونی به اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی را با اعلام وزیر مربوطه و تأیید مراجع ذی‌ربط (سازمان خصوصی - سازی، سازمان حسابرسی، وزیر امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) با بدهی همان اشخاص به سازمان خصوصی‌سازی بابت خرید اقساطی سهام و دارایی‌های دولتی، در جهت موضوع مذکور تسویه و تهاتر نمود.

۵- نقاط قوت و ضعف فراروی خصوصی سازی و ارائه پیشنهاد در این زمینه

اجرای برنامه خصوصی سازی در کشور ما مانند برنامه خصوصی سازی سایر کشورها با نقاط قوت و ضعف همراه می باشد. بهره گیری از نقاط قوت و تلاش جهت رفع نقاط ضعف از اولویت های اصلی این سازمان است.

عمده ترین نقاط قوت و ضعف فراروی خصوصی سازی حاصل از اجرای قانون «اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی» در سال ۱۳۹۳، به شرح ذیل دسته بندی می گردد:

۵-۱- نقاط قوت

- باتوجه به تکالیف قانونی معین در قانون اصل (۴۴)، پس از واگذاری سهام شرکت های دولتی، امکان ورود بخش غیردولتی در فعالیتهای اقتصادی تسریع و تسهیل می شود؛ تصدی گری های دولت در فعالیتهای اقتصادی کاهش یافته و مشارکت عمومی توسعه می یابد. این امر هم سو با اهداف مندرج در ابلاغیه سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی می باشد نظیر «گسترش مالکیت در سطح عموم مردم» و «افزایش سهم بخش های خصوصی و تعاونی در اقتصاد کشور».
- از آنجائیکه هدف از واگذاری سهام شرکت های دولتی صرفاً تأمین بودجه عمومی کشور نمی باشد، لذا هرچه ارزش سهام واگذار شده به بخش خصوصی افزایش یابد، از نقش مستقیم دولت در فعالیتهای اقتصادی کاسته شده، رقابت و کارایی در مدیریت و عملیات مؤسسات و شرکت های دولتی افزایش یافته و بازار سرمایه نیز رونق می یابد.
- پس از واریز وجوه حاصل از واگذاری سهام یا فروش شرکت های دولتی به حساب خزانه داری کل کشور، درآمد دولت افزایش یافته و کسری بودجه کاهش می یابد؛ دولت به مدد درآمد حاصل از واگذاری ها، اهداف اقتصادی- اجتماعی مهمی نظیر: ایجاد خوداتکایی برای خانواده های مستضعف و محروم، تقویت و تأمین رفاه اجتماعی، تخصیص بخشی از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی های فراگیر ملی، بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده سازی بنگاه ها در کشور ایفا می نماید.
- اتخاذ استراتژی فروش تدریجی (باتوجه به انجام معامله به صورت نقدی) از دیگر نقاط قوت برنامه خصوصی سازی کشور می باشد که می تواند هم موجب افزایش درآمد واریزی به خزانه شود و

هم باعث گسترش فرهنگ سهامداری میان اقشار مختلف جامعه و در نتیجه توسعه مشارکت عمومی در برنامه خصوصی سازی کشور گردد.

- از آنجائیکه واگذاری های بلوکی عمدتاً به صورت نقد و اقساط صورت می پذیرند؛ این نوع واگذاری باعث تشویق و ایجاد انگیزه خریداران بالقوه برای استفاده از مزیت خرید سهام به صورت نقد و اقساط در مقابل خریداری صرفاً به صورت نقد می شود و بدین ترتیب مشارکت فعالان بخش خصوصی در برنامه خصوصی سازی کشور افزایش می یابد.

- قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی طی سال های اخیر، با برگزاری همایش ها، کارگاه ها، نشست ها و انجام طرح های پژوهشی و چاپ کتب پیرامون خصوصی سازی، به نحو مطلوبی تبیین شده است و فرهنگ سازی و بستر سازی جهت اجرای قانون مذکور، صورت گرفته است. بعلاوه با آسیب شناسی صورت پذیرفته پیرامون واگذاری های انجام شده، نقاط قوت و ضعف فرآیند واگذاری ها احصاء و اقدامات لازم جهت بهبود فرآیند مذکور در دستور کار قرار گرفته است. در این خصوص لزوم توجه جدی به اصلاح ساختار بنگاه ها و آماده سازی آنها قبل از واگذاری، توانمندسازی بخش خصوصی (به عنوان طرف تقاضای واگذاری ها) بهبود فضای کسب و کار و توجه به بازارهای مالی منطقه ای و بین المللی در راستای جذب منابع خارجی مورد تأکید قرار گرفته است.

- فرآیند اجرای طرح «توزیع سهام عدالت»، ضمن مذاقه نظر و توجه کامل سازمان خصوصی سازی به قوانین و مقررات موجود و انجام هماهنگی های لازم با سایر نهادها و دستگاه های ذیربط در فرآیند خصوصی سازی، با نهایت سرعت و دقت در حال انجام است.

- باتوجه به اینکه شرکت های سرمایه پذیر موجود در سبد سهام عدالت عمدتاً از بین شرکت های سودده دولتی و براساس مدل ها و تئوری های جدید تشکیل پرتفوی سهام در بازار سرمایه انتخاب شده اند، ایجاد زمینه خرید و فروش سهام عدالت برای مشمولین طرح منجر به گسترش بازار سرمایه، افزایش روند شاخص های بورس، تشویق افراد جامعه به کسب درآمد دائمی و سود بیشتر و ایجاد یادگیری و درک اهمیت سهام در اقتصاد خواهد شد.

- قبل از اجرای طرح توزیع سهام عدالت صرفاً حدود ۵ درصد مردم ایران سهامدار بوده اند که اغلب در استانهای بزرگ از جمله تهران متمرکز بودند. این سهم در مقایسه با کشورهای پیشرفته دنیا که حدود ۹۵ درصد می باشد، بسیار ناچیز است که به معنی عدم آشنایی عموم مردم با دانش

سرمایه‌گذاری و عدم مشارکت در اداره امور اقتصادی جامعه بوده است. بنابراین اجرای طرح یاد شده منجر به «رشد فرهنگ سرمایه‌گذاری»، «تشویق اقشار مردم به سرمایه‌گذاری»، «بهبود درآمد و رفاه خانوارها» و در نهایت «کاهش فقر در جامعه» خواهد شد.

• با اجرای طرح توزیع سهام عدالت، علاوه بر فعال شدن آحاد مردم در بازار سرمایه، بنگاههای اقتصادی نیز به منظور افزایش ارزش سهام خود و کسب سود بیشتر، نسبت به افزایش کیفیت و کمیت تولیدات خود تلاش خواهند نمود؛ و از این طریق خصوصی‌سازی که محور اصلی قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است، به اهداف خود نزدیک‌تر خواهد شد.

• لایحه «آزادسازی سهام عدالت»، در دستور کار دولت قرار دارد و انتظار بر آن است که با تصویب نهایی آن در مجلس، خرید و فروش سهام شرکت‌های واگذار شده به طرح توزیع سهام عدالت امکان پذیرد.

۲-۵- نقاط ضعف

• وجود انبوه شرکت‌های قابل واگذاری که در مدت اندک باقی‌مانده (تا پایان سال ۱۳۹۴) می‌بایستی آماده‌سازی، قیمت‌گذاری و عرضه شوند، خود یکی از نقاط ضعف برنامه واگذاری شرکت‌های دولتی است. زیرا توجه و تأکید به برنامه زمانی و زمانبندی صورت گرفته، توجه صرف به اهداف کمی در نظر گرفته شده بدون عنایت به اهداف کیفی تعیین شده در قانون، منجر به عدم دستیابی کامل به اهداف اصلی سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مبنی بر «شتاب بخشیدن به رشد اقتصاد ملی»، «گسترش مالکیت در سطح عموم مردم به منظور تأمین عدالت اجتماعی»، «ارتقاء کارایی بنگاه‌های اقتصادی و بهره‌وری منابع مادی، انسانی و فناوری» و «افزایش رقابت‌پذیری فعالیت‌های اقتصادی» می‌گردد.

• از ضعف‌های دیگر خصوصی‌سازی در سال‌های گذشته، سهم پایین «بخش خصوصی واقعی» می‌باشد. هرچند انجام خصوصی‌سازی کاملاً در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه صورت پذیرفته است، لیکن توجه به ترکیب خریداران واگذاری‌های انجام یافته، این نگرانی را به وجود می‌آورد که در صورت عدم بازنگری قوانین، مقررات و رویه‌های خصوصی‌سازی؛ و همچنین عدم رفع چالش‌ها، ادامه روند موجود خصوصی‌سازی منجر به دور شدن از یکی از اهداف اصلی و اساسی

خصوصی سازی، که همانا «افزایش کارایی و بهره‌وری» است، بشود. زیرا پر واضح است که هدف مذکور از طریق انتقال مدیریت به بخش غیردولتی به وجود می‌آید، نه صرفاً انتقال مالکیت. لازم به ذکر است در راستای حل مشکل مذکور و جدیت دولت یازدهم مبنی بر واگذاری به بخش خصوصی واقعی، در سال ۱۳۹۳ نزدیک به ۸۷ درصد واگذاری ها به این بخش انجام شده است.

- علی‌رغم وجود بستر حقوقی و قانونی لازم با ابلاغ سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قوانین و مقررات مربوطه، همچنان در برخی حوزه‌ها از جمله حوزه‌های پولی، مالی، تجاری و قیمت‌های نسبی، کاستی‌هایی وجود دارد. این موارد موجب غیررقابتی شدن فضای کسب و کار در کشور شده و امکان پیش‌بینی روند متغیرهای کلان اقتصادی را با مشکل مواجه نموده است. از جمله «فضای کسب و کار موجود»، در کنار نوسانات متغیرهای اقتصادی و ریسک سرمایه‌گذاری، زمینه را برای حضور سرمایه‌گذاران (اعم از داخلی و خارجی) در فعالیتهای اقتصادی به ویژه واگذاری‌ها دشوار کرده است.

- از نقاط ضعف دیگر برنامه خصوصی سازی در کشور، عدم توجه به اصلاح ساختار شرکت‌های مشمول واگذاری قبل از واگذاری و عدم لحاظ آن در قوانین بودجه سنواتی؛ و تأکید صرف به برنامه زمانی و زمانبندی صورت گرفته درخصوص واگذاری شرکت‌های مشمول واگذاری و تحقق اهداف درآمدی است. لازم به ذکر است ساختار نامناسب اغلب شرکت‌های مشمول واگذاری، لزوم انجام اصلاحات ساختاری قبل از واگذاری را ضروری می‌سازد.

- عدم همکاری برخی از دستگاه‌ها و شرکت‌های مادر تخصصی ذی‌ربط در اجرای برنامه خصوصی سازی کشور، یکی دیگر از نقاط ضعف اجرای برنامه خصوصی سازی می‌باشد. در واقع هرچند با ابلاغیه مقام معظم رهبری پیرامون سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و تصویب قانون اجرای سیاست‌های مذکور، سعی گردید تا موضوع خصوصی سازی به صورت فرآیندی منسجم و یکپارچه با چارچوب و اهداف تعیین شده و با محوریت یک نهاد مشخص (سازمان خصوصی سازی) اجرایی گردد؛ لیکن متأسفانه در بعد اجرا، هماهنگی و همراهی برخی نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط در این حوزه آنچنان که انتظار می‌رود و ضرورت دارد، صورت نمی‌پذیرد.

- سرمایه‌گذاران خارجی در فعالیتهای اقتصادی کشور به خصوص برنامه خصوصی سازی فعال نیستند. این امر به دلیل مشکلات موجود در زمینه تحریم‌ها، ریسک بالای سرمایه‌گذاری و عدم ثبات قوانین و

مقررات در کشور، می‌باشد. بنابراین عدم مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی از دیگر نقاط ضعف فرآیند واگذاری شرکت‌ها است. زیرا ازجمله راهکارهای توسعه بازارهای سرمایه در دنیا و همچنین تأمین منابع مالی لازم برای واگذاری شرکت‌های دولتی، حضور سرمایه‌گذاران خارجی در بازار سرمایه و در طرف تقاضای برنامه واگذاری‌ها است. درحقیقت با مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی علاوه بر اینکه سلیقه، تکنولوژی و تخصص جدید وارد بازار می‌شود، این امر باعث افزایش شفافیت و تخصص سازمان خصوصی‌سازی، شرکت‌های در حال واگذاری و واگذار شده، صندوق‌ها و مسئولان بازار سرمایه نیز می‌شود.

- براساس قوانین بودجه سنواتی، هر ساله دولت موظف می‌گردد تا با واگذاری تعدادی از شرکت‌های مشمول واگذاری، درآمدهای پیش‌بینی شده را تأمین و به خزانه واریز نماید. این امر اگرچه به تحقیق از الزامات برنامه‌ریزی محسوب می‌گردد؛ لیکن نباید مسببی برای انحراف از اهداف واقعی خصوصی‌سازی و تمرکز صرف بر این هدف و در نتیجه تعجیل و شتاب در امر واگذاری‌ها گردد. موضوعی که بدون شک با اهداف اجرای این قانون قرابتی ندارد.

- ازجمله موارد دیگر که می‌تواند جزء نقاط ضعف خصوصی‌سازی محسوب گردد، نحوه قیمت‌گذاری بنگاه‌ها می‌باشد. از آنجاییکه به دلیل حساسیت‌های موجود در زمینه حفظ منافع دولت، بعضاً قیمت سهام شرکت‌های مشمول واگذاری بدون در نظر گرفتن بازده آنها تعیین می‌شود، خریداران بالقوه تمایل زیادی به خرید از خود نشان نمی‌دهند.

- پیچیدگی و زمان بر بودن تعیین قیمت پایه سهام شرکت‌ها خصوصاً در مواردی که عرضه شرکت در خارج از بورس صورت می‌گیرد یا شرکت نیاز به آماده‌سازی و اصلاح ساختار دارد، نیز از جمله مشکلات فراروی برنامه خصوصی‌سازی کشور می‌باشد.

- عدم تمایل بخش خصوصی و قدرت مالی پائین این بخش، منجر به ایجاد نارسایی در بازار تقاضا می‌شود که به همراه عدم کشش بازار بورس در جذب سهام جدید به دلیل عدم گستردگی و عمق کافی بازار سرمایه، باعث ضعف فرآیند واگذاری شرکت‌ها به بخش غیردولتی است. این موضوع به خصوص در مواقعی که شرکت مشمول واگذاری بزرگ است، بیشتر محرز و مشخص می‌باشد.

- باتوجه به نوپا بودن برخی از نهادهای مالی، عدم شناخت کامل خدمات آنها و ضعف نظارت بر آنها، چالش‌ها و مشکلاتی در استفاده مؤثر از آنها در برنامه خصوصی‌سازی کشور وجود دارد و این امر باعث

شده تا در حال حاضر نهادهای مالی موجود در کشور هم از نظر میزان سرمایه و تعداد و هم از نظر حوزه فعالیت، ظرفیت خصوصی سازی شرکت های بزرگ دولتی را نداشته باشند.

- تأخیر در تصویب صورت های مالی سنوات آخر بسیاری از شرکت های مصوب شده جهت واگذاری توسط مجمع عمومی سهامداران عملاً قیمت گذاری سهام این گونه شرکت ها را با مشکل مواجه می کند، این موضوع نیز از جمله نقاط ضعف در این زمینه می باشد.

- حساسیت های زیادی درخصوص افراد حقیقی خریدار شرکت های واگذار شده براساس دیدگاه های فرهنگی حاکم بر جامعه، وجود دارد. این حساسیت حتی از طرف دستگاه های نظارتی درخصوص این خریداران نسبت به سایر ارگان ها و اشخاص حقوقی خریدار از جمله نهادهای عمومی غیردولتی بیشتر است. این مسئله غالباً موجب کاهش تمایل افراد حقیقی جهت مشارکت در برنامه واگذاری ها می شود. اختصاص درصد بالایی از پرونده های حقوقی در دست بررسی توسط هیأت داور، به بخش خصوصی، گواهی بر این ادعاست.

- یکی از موارد مهم در برنامه واگذاری سایر کشورها، حمایت، ترغیب و تشویق کارآفرینان بعنوان یکی از فعالان بخش خصوصی واقعی برای مشارکت در برنامه خصوصی سازی بوده است؛ موضوعی که در کشور ما چندان مورد توجه قرار نگرفته است.

- از آنجاییکه سازمان خصوصی سازی در زمینه واگذاری شرکت های دولتی و متعلق به دولت صرفاً می تواند به عنوان عرضه کننده ایفای نقش نماید، در جذب، فروش سهام یا دارایی، بازسازی، ایجاد کشش در بازار برای خرید بنگاه ها، چندان نقشی ندارد. همچنین در ویژگی هایی از جمله: نوع تولید محصول شرکت های قابل واگذاری، میزان سودآوری، نوع بازار، میزان دارایی های ثابت، اندازه شرکت و که در تصمیم گیری خریداران و سرمایه گذاران موثر است، هیچ گونه نقش موثری نداشته است.

- دارایی سبد سهام دولت برای عرضه و واگذاری به تدریج کمتر، محدودتر، نامرغوب تر؛ و بسیار پیچیده تر می شود. بنابراین با اتمام واگذاری باقی مانده سهام دولت در برخی بانک ها، بیمه ها، پالایشگاه ها، شرکت های پتروشیمی و نیروگاه ها، سهام عمده و قابل عرضه چندان برای واگذاری باقی نمانده است و اکثر شرکت های باقی مانده در فهرست واگذاری ها به دلیل عدم وجود مشتری، زیاندهی و عدم کنترل بودن باقی مانده سهام دولت در آنها، دارای شرایط پیچیده ای برای واگذاری می باشند.

- مشکلات موجود در بخش صنعت طی سالهای قبل به ویژه پس از اجرای قانون هدفمندی یارانه ها، نرخ بیکاری، نرخ رشد سرمایه گذاری، نرخ رشد اقتصادی، وضعیت بازارهای جانشین مانند بازار ارز، طلا و سکه، همگی ضمن تأثیر متقابل بر یکدیگر، به طور مشهود بر عملکرد واگذاری های این سازمان تأثیر منفی دارد.
- مقاومت و عدم همکاری برخی از شرکتهای مادر تخصصی در فرآیند آماده سازی و عرضه سهام از جمله: عدم ارائه اوراق سهام و ارائه مدارک و مستندات مورد نیاز جهت آماده سازی؛ که منجر به عدم عرضه به موقع برخی شرکتهای قابل واگذاری می گردد.
- عدم وجود اطلاعات به روز و شفاف برخی از شرکتهای قابل واگذاری، جهت ارائه به خریداران شرایط خرید را با ریسک مواجه نموده است.

۳-۵- پیشنهادات لازم برای بهبود فرآیند خصوصی سازی

با ابلاغ بند (ج) سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در سال ۱۳۸۵ و تصویب قانون اجرای سیاست های مذکور، انتظار می رفت برنامه خصوصی سازی کشور با شتاب بیشتری ادامه یابد، لیکن طی سال های اخیر باتوجه به مشکلات و تنگناهای مالی دولت، از یک سو فرآیند واگذاری ها تا حدودی از هدف اصلی خود یعنی «افزایش کارآیی» فاصله گرفته و بیشتر اهداف «کسب درآمد» و «تسویه بدهی های دولت از محل واگذاری ها» غالب شده است و از سوی دیگر، متأسفانه در بین مسئولین و مردم، قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مترادف با «واگذاری شرکتهای دولتی» شده است؛ در صورتی که واگذاری شرکتهای دولتی تنها یکی از محورهای متعدد مورد توجه قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی می باشد. درحقیقت «ایجاد فضا و بستر لازم برای حضور بخش خصوصی»، «ایجاد فضای شفاف و رقابتی»، «ایجاد فضای کسب و کار مناسب»، «توانمندسازی بخش خصوصی» از جمله محورهای اصلی و اساسی قانون مذکور می باشند که دستیابی به آنها نیازمند شکل گیری عزم ملی و اهتمام قوای سه گانه می باشد.

بنابراین با عنایت به اهمیتی که سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی به توسعه بخش غیردولتی (خصوصی و تعاونی) داده، پیشنهاداتی به شرح زیر ارائه می شود:

- فراهم‌سازی بستر مناسب برای توانمندسازی بخش خصوصی به منظور تقویت حضور بخش خصوصی در واگذاری‌ها، استفاده از ظرفیت‌های بلااستفاده در قانون، اصلاح نحوه اعمال حاکمیت دولت در شرکت‌های مشمول واگذاری موضوع ماده (۱۸) قانون اصل (۴۴) و اولویت واگذاری شرکت‌های دانش بنیان، شرکت‌های خدماتی و شرکت‌های کوچک، به مدیران و کارکنان متخصص آن شرکت‌ها در فرآیند خصوصی‌سازی
- قیمت‌گذاری سهام و دارائی‌های مشمول واگذاری، به نحوی که حافظ منافع فروشنده و خریدار به صورت توأمان باشد
- انجام بررسی‌های علمی و همه‌جانبه پیرامون طرح توزیع سهام عدالت به منظور جلوگیری از انحراف از اهداف مترتب بر آن
- انجام پیگیری‌های لازم به منظور تصویب لایحه «آزادسازی سهام عدالت» جهت فراهم نمودن زمینه آزادسازی سهام و خرید و فروش آن توسط مشمولین
- ضرورت اتخاذ تدابیر لازم و دارای ضمانت اجرایی به منظور هماهنگی و همراهی دستگاه‌ها و شرکت‌های مادر تخصصی ذی‌ربط با سازمان خصوصی‌سازی، توسط سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی. همچنین هماهنگی لازم بین تصمیمات اتخاذ شده در ارتباط با واگذاری‌ها توسط سیاست‌گذاران، نهادها و مراکز تصمیم‌گیری
- برنامه‌ریزی مناسب، درخصوص حضور و مشارکت سرمایه‌گذاران خارجی. در این راستا بازاریابی شرکت‌های در حال واگذاری و معرفی بازارها و نهادهای مالی ایران می‌تواند در جذب سرمایه‌گذاران خارجی مؤثر باشد
- اجتناب از تمرکز صرف بر مقوله درآمدزایی برنامه خصوصی‌سازی در قوانین بودجه سنواتی و تمرکز بر اهداف اصلی مترتب بر برنامه مذکور

۴-۵- برنامه‌ها و سیاست‌های آتی سازمان خصوصی‌سازی در سال ۱۳۹۴

سازمان خصوصی‌سازی با استفاده از برنامه‌های کلان یا برنامه‌ریزی استراتژیک، لازم است نسبت به هماهنگی قابلیت‌های خود با فرصت‌های موجود در سال ۱۳۹۴ اقدام نماید. برنامه کلان سازمان

خصوصی سازی برگرفته از قوانین و مقررات بالادستی در قالب اولویت های راهبردی و اهداف مرتبط با هر اولویت می باشد که به اختصار به شرح ذیل و در قالب اولویت های مربوطه، مورد اشاره قرار می گیرد:

• **تلاش برای افزایش سهم بخش خصوصی واقعی از واگذاری ها در راستای افزایش کارآیی؛ از طریق:**

الف- تعامل با بخش خصوصی، کارآفرینان، نهادهای مالی و غیره؛ به منظور بهره گیری از نقطه نظرات و توان کارشناسی آنها

ب- هدایت واگذاری ها به سمت بازار سرمایه، به منظور افزایش شفافیت و رقابت در واگذاری ها و مشارکت بخش خصوصی

ج- واگذاری طرح های نیمه تمام و معادن به بخش خصوصی واقعی

د- تقویت و گسترش اطلاع رسانی و فرهنگ سازی مناسب جهت افزایش مشارکت بخش خصوصی در واگذاری ها

• **پیگیری فرآیند واگذاری ها**

براساس تبصره (۳) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۴ کل کشور، عملیات واگذاری باید به نحوی باشد که تا پایان سال مذکور کلیه واگذاری ها خاتمه یابد. بنابراین پیگیری فرآیند واگذاری ها، با اولویت واگذاری از طریق بازار سرمایه، مهمترین برنامه و اولویت سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۴ می باشد. جهت تحقق این امر، انجام اقداماتی به شرح زیر در دستور کار این سازمان قرار دارد:

الف- تسریع در اصلاح ساختار، آماده سازی و ارزش گذاری شرکت های باقی مانده گروه (۱) و (۲) مشمول واگذاری

ب- استفاده از ظرفیت ها و قابلیت های کارشناسی موجود در کشور، از جمله مؤسسات تأمین سرمایه، مؤسسات حسابرسی و کارشناسان رسمی دادگستری و قوه قضائیه جهت آماده سازی و ارزش گذاری سهام

ج- استفاده از سایر روش های واگذاری مصرح در ماده (۱۹) قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی

د- توسعه بازاریابی مناسب داخلی و خارجی برای عرضه شرکت ها با استفاده از شیوه های نوین بازاریابی

ه- ایجاد هماهنگی و تعامل سازنده با دستگاه های اجرایی و شرکت های مادر تخصصی جهت تسریع در امر آماده سازی و واگذاری بنگاه های مشمول واگذاری

و- واگذاری معادن و طرح های نیمه تمام

• **اتمام فرآیند طرح توزیع سهام عدالت از طریق:**

الف- نهایی نمودن مشمولین طرح توزیع سهام عدالت

ب- نهایی کردن پرتفوی سهام عدالت

ج- آزادسازی سهام متناسب با اقساط دریافت شده از طریق تأسیس صندوق قابل معامله در بورس به

جای پذیرش شرکتهای سرمایه گذاری استانی در بورس اوراق بهادار

• **تأمین اهداف درآمدی بودجه از طریق واگذاریها**

یکی از اهداف فرعی و تبعی خصوصی سازی، تأمین اهداف درآمدی دولت می باشد؛ که طی سالهای اخیر در کشور، این موضوع از طریق واریز منابع حاصل از واگذاری به حساب درآمد عمومی، جهت هزینه نمودن در قالب احکام قوانین بودجه سنواتی پیگیری شده است. باتوجه به روند سالهای اخیر، پیش بینی می شود دستیابی به اهداف مذکور همچنان جزء اولویتهای سیاست گذاران و تصمیم سازان در زمینه خصوصی سازی در کشور باشد.

پوست بخش دوم